

Війна і Банкова

Союз меча
і кишени

» стор. 4

Американський пакет НЕдопомоги

Стратегія війни:
міжнародна
легковажність веде до
катастрофи

» стор. 5

Разом з усім світом

Цьогоріч українці
святкуватимуть Різдво
25 грудня

» стор. 3, 14

Україна молода

Середа, 20 грудня 2023 року

№51 (5963)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 37,192 грн
1 € = 40,591 грн

Не більше 100 га в одні руки

Українські фермери
вважають недоцільним
«оптовий» розпродаж землі
під час війни

» стор. 2

«Земельне питання» знову на роздоріжжі: в інтересах дрібних і середніх власників апетити великих агрохолдингів поки треба вгамувати.

Олександр Тарнавський
командувач оперативно-стратегічного
угруповання військ «Таврія»

«Є проблема з боєприпасами, особливо пострадянськими (снарядами) — це 122 мм, 152 мм. І сьогодні ці проблеми існують по всій лінії фронту. Обсяги, які ми маємо сьогодні, не є достатніми для нас, враховуючи наші потреби. Тому ми їх перерозподіляємо».

■ НА ФРОНТІ

Груднева м'ясорубка

Окупанти намагаються наступати по всіх фронтах, втрачаючи техніку і живу силу

Лариса САЛІМОНОВИЧ

До п'ятих виборів путіна лишилося три місяці, тому задля переможної картини в телевізорі армія кремлівського фюрера перемелює в українських степах тисячі мобілізованих солдатів. Лише у зоні відповідальності оперативно-стратегічного угруповання військ (ОСУВ) «Хортиця» за першу половину грудня було ліквідовано 7 тисяч 797 рашистів. Якщо динаміка утилізації непроханих зайд тут збережеться до кінця року, то наші бійці на Лимано-Куп'янському напрямку перевершать свій листопадовий рекорд. Тоді, за даними речника командування Сухопутних військ ЗСУ Володимира Фітьо, на концерт до кобзона відлетіло 11 тисяч кацапів.

Зараз окупанти наступують на шести напрямках: Куп'янському, Лиманському, Авдіївському, Мар'їнському, Запорізькому. Найгарячіше цими днями, за версією військового експерта Дмитра Снегирьова, у Мар'їнці та Авдіївці. «Окупанти намагаються покращити становище в районі «промки» і атакують з кількох сторін, намагаючись узяти фланги позицій ЗСУ, — повідомив він. — Є певне просування в районі залізничної колії, бої в районі вулиці Колосова, провулок Ясинуватський. Різка активізація окупантів у районі «коксохіму», але там лінія зіткнення без змін».

Значно активізувалися бої і в районі Бахмута, де ворог сформував 62-тисячну армію. Москалі мають намір просунутися у бік Часового Яру, змушуючи наших бійців постійно відбивати нескінченні атаки. «Тут ворог намагається тиснути, — повідомив Володимир Фітьо. — Бачимо присутність підрозділів російських десантників, підрозділи морської піхоти, штурмові підрозділи Z і V, які сформовані з колишніх ув'язнених».

Активізувалися окупанти також на лівому березі Дніпра в Херсонській області, де ЗСУ створили невеликий плацдарм. Нескінченні штурми тут тривали близько тижня, після чого рашисти дещо заспокоїлися. Вгамували їх касетні боєприпаси, застосовані нашими захисниками. Про це повідомив блогер і боєць 24-го окремого штурмового батальйону «Айдар» ЗСУ Станіслав Бунятов (Осман) у своєму телеграм-каналі. «На лівому спокійно наче. Русня після вчорашнього збирає кишки по лісу південніше Кринок», — написав він.

Загалом у грудні росіяни в рази збільшили число своїх атак, користуючись нестачею озброєння у ЗСУ. Командувач оперативно-стратегічного угруповання військ «Таврія» Олександр Тарнавський в інтерв'ю Reuters змушений був визнати, що українські військові згорнули деякі операції саме через нестачу артилерійських снарядів унаслідок скорочення західної допомоги. «Є проблема з боєприпасами, особливо пострадянськими (снарядами) — це 122 мм, 152 мм, — сказав він. — І сьогодні ці проблеми існують по всій лінії фронту. Обсяги, які ми маємо сьогодні, не є достатніми для нас, враховуючи наші потреби. Тому ми їх перерозподіляємо. Ми переплануємо завдання, які ставили перед собою, і робимо їх меншими, тому що нам потрібно їх забезпечити».

За його даними, українські війська на деяких ділянках перейшли до оборони, але намагаються атакувати на інших. ■

■ ЗЕМЕЛЬНЕ ПИТАННЯ

Не більше 100 га в одні руки

Українські фермери вважають недоцільним «оптовий» розпродаж землі під час війни

Наталія НАПАДОВСЬКА

Змін до другого етапу земельної реформи в Україні не буде, з 1 січня 2024 р., як і планувалося, запрацює земельний ринок для юридичних осіб. Про це повідомив міністр аграрної політики та продовольства України Микола Сольський. Його заява прозвучала у відповідь на зареєстровану 3 листопада на сайті президента петицію Всеукраїнської аграрної ради (ВАР) із проханням відкласти до закінчення війни 2-й етап земельної реформи: «Унаслідок війни агропідприємства вже другий рік поспіль працюють у збиток, щодня зазнають фінансових втрат через заблоковані порти, логістичні проблеми та низькі ціни на зерно».

Голова ВАР Андрій Дикун на пресконференції наголошував: «В Україні 60% аграрної продукції виробляє середній аграрний бізнес і лише 25% — великий. Як представники середнього бізнесу ми виступаємо проти».

Після запровадження другого етапу земельної реформи землю зможуть купувати не тільки фізособи-громадяни України, а також юридичні особи, власниками яких є громадяни України. З 1 січня 2024 року вони зможуть б купувати до 10 тис. га землі в одні руки, а не лише до 100 гектарів, як зараз.

«Такі законодавчі зміни недоцільні в умовах війни і ведуть до знищення малого та середнього агробізнесу. Ці категорії аграріїв не мають коштів на купівлю землі та не можуть залучити на це кредити, а отже, будуть відрізані від можливості придбати землю», — підкреслюють автори петиції.

ВАР закликала залишити до закінчення війни і це протягом двох років після перемоги чинний ліміт на купівлю в 100 гектарів землі в одні руки як для юридичних, так і для фізичних осіб. Громадська спілка «Рух ветеранів України» також приєдналася до петиції. Член спілки з Полтави Тарас Лелюх (про якого «УМ» розповідає в сьогоднішньому номері на 10—11 стор. — Ред.) зазначає: «Основна маса земель у нас — це землі учасників бойових дій, наділи по 2 гектари і частково людські паї».

«Загалом реформа непогана, але не в умовах війни. Беремо холдинги, які

обробляють сотні тисяч гектарів землі. Що вони зараз зроблять? Вони куплять землю у фермерів-одноосібників, які мають в обробітку від кількох десятків до кількох тисяч гектарів. І цей фермер припинить існування», — каже фермер Олег Горобець. Як відомо, на продаж земель державної комунальної власності діє мораторій. «Якщо зараз дозволити по 10 тисяч гектарів землі продавати в одні руки, то учасники бойових дій ніколи не зможуть отримати цю землю, бо вся вона вже буде скуплена», — категорично стверджує Тарас Лелюх.

«Цей запобіжний захід, коли на період воєнного стану діє така заборона, якраз збереже земельний ресурс повною мірою для того, щоб після завершення війни люди могли ним розпорядитись і забезпечити бійцям, захисникам до 2 гектарів для ведення особистого селянського господарства, — заспокоює доцент кафедри землеустрою Полтавського аграрного університету Вадим Чувпило. — Землю ніхто не забирає, єдине, що впаде купівельна спроможність, це правда, це треба визнати».

Нагадаємо, загалом з початку 2023 року середньозважена вартість с/г земельних ділянок в Україні зросла на 10,4% (у гривні) — до 38,5 тис. грн/га. Однак, зважаючи на рівень інфляції, ціни, навпаки, впали. Якщо ціну на землю розглядати, враховуючи поправки на інфляцію, та порівнювати в доларах, то до 24 лютого 2022 року вона була вища, ніж сьогодні. Експерти визнають, що тоді, коли юридичні особи зможуть купувати землю, вартість одного гектара однозначно зросте відсотків на 20 і, дійсно, це матиме певний вплив на дрібних землевласників. Але те, що українці завтра ж почнуть продавати землю, — міф. Та й земельний ринок, у принципі, невеликий за обсягами — 1,5%, які продаються.

Наразі в Україні найвищі ціни на земельному ринку фіксують в Івано-Франківській, Львівській та Тернопільській областях, де вона сягнула \$2 тис., \$1,45 тис. і \$1,4 тис. за гектар відповідно. Другий міф — про скупку української землі іноземними компаніями. Черги з іноземних інвесторів на даний час в Україні немає, і вона не утвориться в

найближчій перспективі.

У Мінагрополітики вважають, що війна спонукає, навпаки, пришвидшувати реформи, а не сповільнювати. «Маємо просуватися у бік лібералізації, а не жорсткого регулювання. Тому що війна — це причина рухатись швидше з реформами. В першу чергу ми маємо самі дбати про себе. Бізнес сентиментами не керується. У нас мають бути зручні правила, не гірші, ніж у країнах, де готові вкладати гроші», — підкреслив міністр Сольський.

Україна розпочала рух у напрямку ЄС, тож українське аграрне законодавство проходить етап адаптації до європейських норм. Безумовно, актуально є розробка фінансових інструментів і програм, виплати компенсацій розграбованим і знищеним підприємствам, впровадження прозорого механізму розмінування деокупованих територій.

Директорка фермерського господарства «Калина Лошнівська» (Тернопільська обл.) Алла Стечишин повідомила, що на заході України в жодного аграрія, який представляє малий і середній бізнес, немає заощаджень у банках і будь-яких фінансових накопичень для купівлі землі. Вартість виробленого у 2023 році врожаю нижча за довоєнний рівень. Аграрії закредитовані. Аналогічна ситуація і в агрохолдингах, які зазнають труднощів з експортом зерна.

За словами авторів петиції, більшість малого та середнього аграрного бізнесу не готова купувати земельні ділянки. Але профільне міністерство наполягає: земельна реформа має підсилуватись, а не відкладатись. І будь-які заяви про необхідність загальмувати нові норми — неприйнятні. Тож більшість експертів дотримуються думки, що юридичні аспекти реформи будуть проведені вчасно, але це не зможе «розіграти ринок».

Представники влади впевнені, що зняття заборони на придбання земельних ділянок юридичними особами особливо не торкнеться селян. Навпаки, для пайовиків новий етап земельної реформи збільшить конкуренцію, тому вони зможуть отримувати більше і власники землі перестануть бути заручниками одного орендаря. ■

Валерія МУСХАРІНА

■ ЯК У ЛЮДЕЙ

Разом з усім світом

Цьогоріч українці святкуватимуть Різдво 25 грудня

повністю відокремитися від традицій російської церкви. До того ж більшість православних церков уже давно послуговуються більш точною системою літочислення — новоюліанською.

Дискусії про це тривали давно, однак із початком повномасштабної війни росії частка наших громадян, котрі не хочуть святкувати

Різдво в один день із сусідом-убивцею, збільшилася.

Новий календар ПЦУ та УГКЦ майже збігається з григоріанським у римо-католиків (окрім правил обчислення Великодня). Тож цьогоріч Україна разом із цивілізованим світом святкуватиме Різдво належним чином — до Нового року. ■

■ ЦЕРКВА

Вища справедливість

Майже через 200 років у кременецькому Миколаївському соборі знову відбулася служба українською мовою і пролунав Гімн України

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Час уміє не лише поспішати, а й повертатися на круги своя. Причому нерідко саме у той день, коли стартував відлік події. Схожа історія трапилася з одним із храмів міста Кременця Тернопільської області. «6 грудня 1832 року Миколаївський собор був анексований московитами, — повідомив у фейсбуку виконавчач обов'язків директора Кременецько-Почаївського державного історико-архітектурного заповідника Василь Ільчишин. — І саме сьогодні, у грудні 2023 року, проходить перше українське богослужіння і звучить молитва за українських воїнів». У храмі також пролунав Гімн України.

Перше богослужіння державною мовою провела Православна церква України. У Тернопільській єпархії ПЦУ цю подію назвали воскресінням Миколаївського собору, який «знову наповнився духом української православної віри та національного єднання». «Святкова молитва вперше прозвучала, огортаючи вікові стіни храму, водночас символізуючи воскресіння національної духовності», — йдеться в повідомленні єпархії.

До речі, ця подія стала можливою після того, як Верховний Суд підтримав рішення Господарського суду Тернопільської області про повернення Миколаївського собору Кременецько-Почаївському заповіднику. Йдеться не лише про будівлю храму, а й про келії XVI-XVII століть загальною площею 1 тис. 756 квадратних метрів.

Термін дії договору про безоплатне користування релігійною громадою УПЦ МП приміщенням собору закінчився 12 лютого цього року. Заповідник неодноразово нагадував представникам московського патріархату про свій намір не подовжувати термін оренди. Ті у свою чергу шукали захисту в Мінкульту, але отримали відмову. Зрештою остаточне рішення виніс Верховний Суд. ■

■ ЩОБ ПАМ'ЯТАЛИ

Згадати і подякувати

До Різдва у Черкасах рідні загиблих Героїв прикрасили алею туй іменними новорічними іграшками

Рідні загиблих Героїв прикрасили алею туй у Черкасах іменними новорічними іграшками.

Фото надане Черкаською міською радою.

Людмила НІКІТЕНКО

У Черкасах напередодні Різдва та Нового року сім'ї загиблих захисників вирішили вшанувати їхню пам'ять, прикрасивши міські туй новорічними кульками з прізвищами загиблих синів, чоловіків, батьків.

Як повідомляють у Черкаській міській раді, першими це зробили рідні загиблих Героїв Руслана Гордія та Михайла Чабаненка. Тим часом таку ініціативу вже схвалили понад 100 рідних воїнів, які поклали життя за волю і незалежність України.

За словами волонтерки Ірини, матері загиблого Олександра Коляди, така ідея дуже припала до душі.

«Хоча зараз дуже важко психологічно писати навіть прізвище сина, але хочеться, щоб пам'ять про нього і побратимів жила», — говорить пані Ірина.

«Мені теж хочеться, аби ці дерева були іменними, адже це не просто пам'ять, а символ нового життя, його продовження. Це віра в майбутнє України, про яке мріяли наші Герої», — додає пані Світлана, мама загиблого Віктора Сердюка.

Аби прикрасити вічнозелені туй, розповідають у Черкаській міській раді, прикрасу приносять з дому або ж беруть її в департаменті соціальної політики. Надалі таке новорічне прикрашання пропонують зробити традицією.

Як наголошує заступниця черкаського міського голови Марина Гаркава, Різдво і Новий рік — це свято тепла, родини, надії на світле майбутнє. Тому особливо маємо дякувати нашим захисникам, завдяки зв'язі й подвигу яких ми можемо зустрічати свята, радіти життю.

«Водночас міська влада, зі свого боку, намагається максимально підтримувати родини полеглих Героїв через міські соціальні програми. А в ці дні, та-

кож із допомогою спонсорів, проводимо для них низку заходів», — каже пані Марина.

До речі, підтримка наших захисників і обороноздатності країни — один з пріоритетів у діяльності Черкаської міської ради під час воєнного стану. Від початку повномасштабного вторгнення Черкаси спрямували на ці цілі понад 1,2 млрд грн. Це один з найкращих показників в Україні, зазначають у Черкаській міській раді. ■

ПЕРСПЕКТИВИ

Війна і Банкова

Союз меча і кишені

Тетяна ПАРХОМЧУК

Понад 120 міст України щосуботи виходять на мітинги «Гроші на ЗСУ». За інформацією громадської активістки Марії Барабаш, це понад 50 тисяч українців.

Основний меседж влади всіх рівнів: нам не потрібні бруківки, стадіони, недолугі телесеріали за мільярди гривень, а нам потрібні дрони, пікапи та інше воєнне спорядження і зброя для ЗСУ.

Трагічна історія ОТГ на Закарпатті вже показала, що в разі, коли влада відірвана від реальності, реакція людей може бути радикальною і з трагічними наслідками.

А у нас на владних щаблях продовжується збагачення та відмивання грошей. От і свіжий скандал в Україні довкола телешоу Олени Кравець, на яке було виділено 27 мільйонів гривень, — з розряду дражливих. Ці гроші, як зазначила Марія Барабаш, ще не перераховані, але вони точно призначені для програми Олени Кравець «Тихий вечір» на телеканалі «Дом». До речі, цей телеканал також фінансується з державного бюджету.

Тож остання мітингова субота була присвячена саме шоу куми президента Володимира Зеленського — Олени Кравець.

Знайти стратегічний компас

Отже, чи бачить Банкова вихід із війни?

І чи зрозуміли, чи осмислили президент і уряд нинішню ситуацію в економічній царині як точку неповернення? Адже питання створення власної промислової бази в умовах майже ідеальних можливостей — у порівнянні не лише з Англією Другої світової війни, а й зі США, — досі на старті.

Для того, щоб нарешті стався в Україні індустріальний стрибок, що дозволить усе більше брати відповідальність за воєнну міць на себе, треба зробити найважче і майже неможливе — зламати стереотип управління країною як безкінечний креатив і політичну драматургію.

Владу необхідно перетворити на мозковий центр, на носіїв прагматичного професіоналізму та математичних знань для точного вивірення і подолання викликів війни. Як на внутрішньому, так і на зовнішньому напрямках.

Якщо подивитись на поточну ситуацію прагматично, з погляду простої арифметики, цифр, бюджетів агресора і жертви, за якою стоїть ресурсна сила об'єднаного Заходу, то виходить, що росія продовжує нарощувати воєнну міць.

Воєнний бюджет України наступного року становитиме 22%. Це 1,7 трильйона гривень, або 46 млрд доларів (44 млрд євро), що становить майже 50% дохідної частини бюджету.

А росія наступного року збільшує воєнні витрати майже на 80% — до 10,8 трильйона рублів (112,3 млрд доларів), плануючи зростання ВВП — 6%. Це майже удвічі більше, ніж цьогогоріч.

При загальних доходах 46 млрд євро, витратах 87 млрд євро з дефіцитом 41 млрд євро уряд України заклав у бюджеті запозичення не менше 43 млрд євро. І все це на тлі взятого, напевне, зі стелі оптимістичного прогнозу зростання ВВП — 4,6% та інфляції — 9,7%.

До речі, в Другу світову війну воєнні витрати основних її учасників були понад 40-44% ВВП.

Путін щодня витрачає на війну 300 млн доларів. Розвідка США поінформувала, що з накопиченим ефектом витра-

ти на війну москви наступного року значно перевищать 200 млрд доларів. Україні ж необхідно ефективніше працювати з союзниками в площині нарощення санкційного тиску на економіку агресора.

Це робити вочевидь буде все важче через причини, котрі важко ідентифікувати, бо всі вони так чи інакше пов'язані не лише з росією, а й із недолугою міжнародною політикою Банкової.

Навіть найстійкіший санкційний пакет вартістю понад 5 млрд доларів має слабкі шанси бути прийнятим у цьому році через блокування його Угорщиною.

Тому росія впевнено планує збільшити дохідність бюджету на 29%, де значну частину становитимуть вигоди від нафти й газу. Загалом доходи від цього прибуткового джерела планують збільшити на

Щоб нарешті стався індустріальний стрибок, треба зробити майже неможливе — зламати стереотип управління країною як безкінечний креатив і політичну драматургію.

25%, тобто до 11,5 трильйона рублів. І це ще більше прямих витрат на війну. А дефіцит бюджету московії закладений усього на рівні 0,9% ВВП. І це при 17,5 тисячах законних санкцій?! А ще ж є закрита частина воєнного бюджету, яка може становити 27-29%.

Західні аналітики вже назвали цей бюджет «фінансуванням вічної війни із Заходом». Із незначними похибками ці плани підтверджують і МВФ, і великі рейтингові агентства.

Незважаючи на війну, путін планує успішний розвиток. Якщо Захід не змінить компліментарної стратегії, долар не коштуватиме 150-170 рублів, інфляція не вирветься за 10-15%, а ціна на нафту не падатиме, а зростатиме, то кремлівському диктатору це вдасться.

А Київ, наразі інклюзивно, просуває одночасно дві конфліктні між собою стратегії: наступальні дії ЗСУ та формулу миру, виголошену президентом Зеленським. З якої для неясних компромісів з лідерами глобального Півдня й Африки зникли половина з 10 пунктів. Три саміти з ними під голову-

Не українська протитанкова зброя NLAW на службі в українських захисників.

ванням канцлера ОП Зеленського — Єрмака — ні до чого не привели.

Де зброя?

А що ж у нас зі зброєю? Україна, на жаль, виробляє зброю в дуже обмежених обсягах: за кордоном із партнерами або на основі точкових проєктів усередині держави, або за рахунок волонтерів та ентузіастів.

Аналітик Carnegie Endowment for International Peace Майкл Кофман дослідив загрозу снарядного голоду в умовах інтенсивної артилерійської війни. Влітку ЗСУ випускали 220-240 тисяч великих артснарядів на місяць, зараз — 80-90 тисяч. США і ЄС щомісяця виробляють 28 і 25 тисяч снарядів відповідно.

Та й Німеччина «порадувала» своїм бажанням продати Чехії, Литві, Швеції й Нідерландам 123 основні бойові танки «Леопард-2А8».

Американський офіцер, завідувач кафедри стратегічних досліджень Першинга в Цент-

І центральне завдання — відновлення військово-промислового комплексу, тобто сукушності науки, виробництва та випробування зброї, амуніції, боеприпасів. Усього того, що ми можемо виготовити в Україні для ЗСУ.

Адже зовсім недавно, попри значні втрати, Україна була другою після росії у питанні військово-промислового комплексу СРСР — 17%. Це 2 тис. підприємств і організацій із 700 тисячами працівників.

У 2012 році, за оцінками SIPRI, Україна займала 12-ту позицію в ніші експорту озброєнь з часткою у світі 1,3%. Основними покупцями були Китай, росія і Таїланд — 27, 23 і 14% відповідно.

Тільки в 2016 році ми продали бронетехніки на 196 млн і ракет на 19 млн. А вже тривала війна з росією. Однак Укроборонпром у тому ж 2016 році продав дефіцитної воєнної зброї на 756 млн доларів. У 2018 році воєнну продукцію випускали 447 підприємств: 27 авіабудівних і ремонтних,

Офіційно зазначалось, що Білий дім активізує взаємодію з американськими законодавцями, які намагаються укласти двопартійну угоду, що забезпечила б військову допомогу Україні та Ізраїлю за одночасного посилення безпеки кордонів США.

Як відомо, республіканська партія у Сенаті готова підтримати фінансування оборонних потреб України, але після того, як демократи погодяться на заходи щодо захисту південного кордону США з Мексикою.

Водночас у президентському твіттері з'явилася інформація, що під час зустрічі з керівниками десяти ключових оборонних компаній США Зеленський запропонував створити в Україні європейський оборонний хаб.

Але напередодні у США було анонсовано дводенну українсько-американську конференцію зі спільного виробництва зброї. У пресрелізі зазначалось, що європейські компанії теж готові прийти в Україну. Якщо ми зможемо довести, що подолали корупцію, здатні надійно працювати в умовах ризиків війни і уряд спроможний побудувати прозору для союзників і ефективну для інвесторів стратегію воєнної економіки.

Звісно, опорою мають стати українські власні фінансові, організаційні та інтелектуальні можливості. Напевно, це і є основним ключем до перемоги в умовах, коли російське ВПК працює в три зміни.

Якщо президенту Зеленському це вдасться, то у Заході не залишиться жодних шансів відмовити Україні.

Світ зараз перебуває на етапі зміни економічних циклів. У глобальній економіці відбувається розширення інтенсивного виробництва зброї. А за тривалої агресії росії перехід її на воєнні рейки, продаж зброї та технологій терористичним і нестабільним режимам можуть суттєво вплинути на цю зміну структури світової економіки.

Отже, ні нова ідеологія мобілізації, ні плани спільно з союзниками розвивати оборонні індустрії оптимізму не додають. Хоча б тому, що союзники України не поспішають, залишаючи найбільш вразливу проблему воєнного виживання України відкритою. Як і багато інших половинчастих, четвертинних та ще більш слабких рішень з боку США та ЄС щодо припинення агресії путіна. ■

8 кораблебудівних, 17 виробників ППО, РЛС і зв'язку, 25 — бронетехніки й спеціальних машин, 17 — ракетно-артилерійських систем і боеприпасів, 5 — стрілецької зброї та ще 27 спеціалізованих конструкторських центрів та заводів.

Міжнародно-політичні манси

Останній візит Зеленського до США, що було подано як неоголошений, усе ж схожий на заплановану спонтанність. Бо в Джо Байдена апіорі не могли не розуміти, що Конгрес не підтримає пакетну допомогу Україні.

І тоді президент Володимир Зеленський миттєво прибув до Америки. Мовляв, «рятівник» зараз усе вирішить. Одразу ж Байден заявив про новий пакет допомоги — на 200 млрд доларів.

Усе виглядає так, що один одному вирішили попідтягати рейтингіві штани. Однак республіканці знову все поламали.

А про 5 мільярдів доларів, про котрі ми постійно згадуємо і котрі могли б піти від Байдена в Україну напряму, без дозволу безсовісних сенаторів, усі продовжують мовчати.

КОЛІЗІЇ

Американський пакет НЕдопомоги

Стратегія війни: міжнародна легковажність веде до катастрофи

Тетяна ПАРХОМЧУК

Геополітичні шальки терезів перекошечені не на користь України. Сенат США переніс свої різдвяні вакації, що мали розпочатись 18 грудня, на кілька днів, але чи буде від цього користь Україні? І взагалі, наскільки довго та в яких обсягах США разом з іншими союзниками готові оплачувати український воєнний чек? На жаль, у президента США Байдена й основних, у тому числі не політичних, еліт немає ясної стратегії, яку свого часу змогли вибудувати Рузвельт із Черчиллем. Напевне, тому днями в рашистському «Кинджалі», що розстрілював Україну, знайшли 77 американських деталей.

Коли Москва відчужає: «Ні»?

У Вашингтоні досі чомусь не вірять, що Путін прагне гегемонії воєнною силою, і вважають його ультиматум НАТО до США невдалою стилістичною фігурою. Це робить їхню допомогу Україні недостатньою, нездатною переконати Москву в неминучій воєнній поразці.

«Тиждень, що запам'ятався історичним рішенням щодо початку переговорів про вступ України до ЄС, був жахливим через неспроможність США та ЄС проголосувати за додаткову допомогу Україні», — відреагував на міжнародні події щодо України останнього тижня головний кореспондент з питань міжнародної безпеки CNN Патон Волш. На думку Волша, Україна стикається з проблемою «потопаючого, який не маєє руками». Йй важко чітко сформулювати, наскільки погано розвивається ситуація на фронті, здебільшого через короткозорість союзників. Український фронт він називає невимовно похмурим.

До інших негативних тенденцій Волш відносить дії угорського прем'єра Орбана, які призвели до європейської роз'єднаності. А також майбутні вибори по всій Європі, що, ймовірно, призведуть до посилення вимог до дипломатії і пошуку відповідей на запитання, як закінчити війну.

«Навіть якщо Вашингтону вдасться відновити фінансування на початку наступного року, це вже завдало шкоди Україні», — обурюється журналіст. Відсутність єдності у Конгресі щодо підтримки України Волш називає приголомшливим провалом американської зовнішньої політики, наслідки якого відлунюватимуть протягом наступних десятиліть.

«Тим, хто хоче сказати Україні «ні», не потрібно багато виправдань. Але це відкладає наступне, ще більш гостре питання: коли ви нарешті скажете Москві «ні»? Яку частину України, а згодом і її європейських сусідів, Путін може підкорити або зрівняти з землею? Чи не здається вам це питання знайомим?» — запитує Патон Волш у вільного світу.

Тож Путін чекає, коли на посаду президента США прийде Трамп, який має стати його союзником.

А тим часом Байден не може позбутися ліволіберального синдрому Обами, в якого він був слухняним віцепрезидентом. Про це відверто говорив американський політик-республіканець Джон Болтон, звинувачуючи лідера США, що він обрав стратегію не допустити поразки України, але й не допомогти їй у перемозі над Росією.

На закритій зустрічі з Зеленським, якого сенатори були захоплені, республіканці говорили про готовність допомогти Україні, але тільки якщо демократи підуть на компроміс із ними. Обміняти 60 млрд доларів для Києва десь на 14 млрд доларів для захисту південного кордону і протидії неконтрольованій міграції.

Однак загальна реакція сенаторів-республіканців від зустрічі з президентом України Володимиром Зеленським вклалась у визначення: «Я захоплююся Зеленським, але він анітрохи не змінив моєї думки про те, що ми маємо робити».

«Вони (демократи. — Ред.) просто намагаються використати його в такий спосіб, який, на мій погляд, не був корисним. Я сказав президенту Зеленському, що безпека кордонів США — це те питання, яке заважає укладенню угоди», — сказав сенатор Ліндсі Грем.

Сенатор Ерік Шмітт зробив закид щодо зрежисованості раптового приїзду Зеленського до США та звинуватив у відсутності в Україні стратегії перемоги. «Запитання були заздалегідь підготовлені. Це були запитання, покликані викликати певну відповідь. Усе це ми вже чули. Ні президент Зеленський, ні жоден з тих, хто виступає за виділення 60 мільярдів доларів, не сказали, який вигляд має перемога, як ми до неї прийдемо. На всі ці важливі запитання просто немає відповіді. Коли ви приходите до Конгресу США і просите ще 60 мільярдів доларів — на додаток до 112 мільярдів, знаючи, що наступного року може бути виділено ще 100 мільярдів, — я думаю, ми маємо право на конкретніші відповіді».

Америка починає хворіти

Байден своєю чергою назвав Україну «заручником радикальних вимог республіканців».

Уся кульмінаційна точка розлому тепер сконцентрована в особистості спікера Палати представників США Майка Джонсона. Сором'язливий, глибоко закопаний у Євангеліє, несподівано для багатьох в Америці вибухає новою зіркою Трампа, замінюючи його шумних горло-

Головний кореспондент з питань міжнародної безпеки CNN Патон Волш: «Відсутність єдності у Конгресі щодо підтримки України — приголомшливий провал американської зовнішньої політики, наслідки якого відлунюватимуть протягом наступних десятиліть».

панів у своєрідному політичному кілерстві. Заявляючи про недоцільність імпічменту Байдена через його низькі рейтинги, після згоди президента на компроміс по кордону Джонсон приводить в дію рішення почати процедуру розслідування щодо чинного глави США. І жодного республіканського конгресмена, який би сумнівався, — 221 голос «за». За умови повної абсурдності такого кроку і відсутності юридичних фактів. Примітивна помста за два імпічменти Трампа. Це все виглядає як оголошення повноцінної війни демократам. Реванш за невдалий заколот у захопленні Капітолія.

Майк Джонсон розпустить Палату представників на довгі канікули. Навіть якщо сенатори проголосують пакет із компромісом Байдена з міграційної стратегії, то Палата представників може розглянути його лише в середині січня. Це свідомий саботаж управління Америкою демократами.

Вочевидь у США стався громадянський розкол. Трамп, Майк Джонсон, республіканці пробивають довіру в дні щі глибинної держави, налаштовуючи електорат фейками, дезінформацією, оманливими наративами, перетворюючи своїх прихильників на деструктивну масу, здатну до створення хаосу.

Лідер більшості в Сенаті США Чак Шумер: компромісу досягнуто!

Путін, Кім Чен Ін, аятоли, ХАМАС із Хезболлою аплодують. Прийшов їхній час, Америка починає хворіти. А тому потрібна нова і несподівана рішучість президента Байдена. У нього є повноваження відкликати з канікул конгресменів і поставити перед ними питання про захист Америки та діяти на користь її національній безпеці. Тобто, слідувати Рузвельту. Якщо президенту Байдену не вдасться зупинити реалізацію плану хаосу, то Україна загубиться у війні двох партій.

Конгресу також іще треба проголосувати за 884 млрд доларів воєнного бюджету США, в якому закладено всього 300 млн доларів для України.

Цей бюджет — у руках Байдена і Пентагону. І не потрібна згода Конгресу на використання цих коштів.

Головне питання: чи готовий Байден протистояти до кінця республіканцям, захистити американську демократію й не відступити від України?

Можливо, заявляючи про ставку на перемогу України, Джо Байден перестане нерішуче оглядатися і зможе перетворити 2024 рік на стратегічний перелом проти Путіна. Якщо так, то Зеленському

Патріотизм республіканців виглядає дивно. Невже вони не хочуть безперервного розвитку своєї економіки?

Зазначимо, за даними останнього дослідження Pew Research Centre, 48% республіканців вважають, що США надто багато допомагають Україні.

Єдине, чого зрозуміти наразі не виходить, то це те, чи ці республіканці надали таку відповідь через власне невігластво або ж неупевненість? Адже прибутки, що їх отримує економіка США від надання допомоги Україні, важко переоцінити. Ще важче їх не помітити. Бо надто позитивний ефект має підтримка українців для американського населення, промислового виробництва США і цілих штатів, у яких ці республіканці обирались.

Сьогодні продуктивність оборонного сектору США б'є всі можливі історичні рекорди. Так, місячний випуск оборонного сектору Сполучених Штатів є найбільшим із кінця Другої світової і вже зараз перевищує показники часів гонки озброєнь (1950-ті — 1991 роки) чи глобальної війни проти тероризму (2001—2021 роки).

Такі небачені донині темпи та обсяги виробництва потребують величезної кількості робочих рук. Тож не дивно, що завдяки допомозі Україні американська оборонна промисловість сьогодні домінує на світовому ринку праці.

На частку США припадає 60% усіх світових вакансій в аерокосмічній та оборонній галузях. Найближчі їхні конкуренти відстають у 6—10 разів.

Продажі американських оборонних підприємств зросли на 42,8% — до 50 млрд дол. 2022 року (порівняно з приблизно 35 млрд дол. 2021-го).

Крім того, ці компанії мають можливість тестувати своє обладнання в режимі реального часу.

Україна стала полем для випробувань сучасних технологій, що дає перевагу американській оборонній промисловості. Це безпосередньо змінює не лише безпеку, а й економіку США та сприяє зайнятості їхнього населення.

У 2022 році американські оборонні та аерокосмічні компанії збільшили кількість своїх працівників на 101,7 тисячі — до 2,2 мільйона осіб. Попит України нарешті допоміг цим американським бізнесам повернутися до передковідних показників і навіть перевищити їх.

То в чому справа?

І доки союзники України поведуться так непевно й нелогічно, в Путіна є всі підстави вважати, що стратегічно війна йде на користь Росії. Його чергове обрання головою ерефії, конклудентна поведінка стосовно цього західних урядів дадуть можливість неадекватному диктатору розширити воєнну повістку і легалізувати її для численних опонентів США та противників ЄС по всій земній кулі. ■

ПРИХИСТОК

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Київська область

На перший погляд, нове містечко у селі Тарасівка під Києвом нагадує звичайний котеджний мікрорайон, що вже прийняв перших мешканців, але продовжує будуватися далі. Тут неквапливо чистять від снігу тротуари кілька чоловіків, метушиться на дитячому майданчику команда юних футболістів, прогулюються з дитячими візочками молоді мами. І якби на шляху не трапився численний гурт людей, які за списком отримують типову для війни «гуманітарку», можна було й не помітити біль і втому в їхніх очах. Кожна родина, що отримала тут квартиру, пережила не одну трагедію, пов'язану з окупацією, обстрілами і втратою рідної домівки. Тепер у них є можливість не думати з відчаєм про завтрашній день. Для мецената Делла Лоя Хансена, який допомагає українцям упоратися з лихом, принципово важливо, аби дах над головою отримали саме ті, хто його потребує найбільше.

Чотири черги надії

Марія Дмитрівна Стещенко до Тарасівки приїхала з донькою і 14-річним онуком Мишком. Окуповану Горлівку Донецької області вони покинули ще в далекому 2015 році. До повномасштабного вторгнення жили у Нікополі, де родині надали помешкання в модульному містечку. Той час літня жінка спочатку пригадує з теплою посмішкою на устах (онук навчався у школі, родина була разом), але згодом на очах з'являються сльози. Пані Марія каже, що напередодні великої війни тяжко захворів її чоловік і помер. А потім місто з усіх видів озброєнь щодня почали обстрілювати рашисти.

Аби врятуватися від них удруге, родина виїхала до Хмельницького, де рік оредувала квартиру. Потім у їхньому житті було ще одне модульне містечко, а вже після цього отримали шанс переїхати до селища під Києвом. Квартирою вони задоволені. Тут є вся необхідна для побуту техніка, посуд, меблі, текстиль. Вартість комунальних послуг обіцяє компенсувати Київська ОВА. Тому родинам лишається оплатити роботи щодо обслуговування території, а також вивезення сміття. На території є ідальня, де можна безкоштовно отримувати гарячі страви. До того ж у містечку можна знайти волонтерську роботу, і тоді проживання буде повністю безоплатним.

Проектом американського мецената традиційно опікуються гуманітарні організації. «Я дуже задоволений їхньою роботою, — розповів «УМ» управляючий В'ячеслав Рябоволов. — Самі телефонують із запитанням: «Чим ми можемо вам допомогти?». Причому абсолютно безкорисливо і без будь-якого піару. Був також випадок, коли чотири волонтери привезли 10 мішків картоплі і два мішки цибулі. Просто вивантажили і поїхали».

Сім'я Марії Дмитрівни відсвяткувала вхідні два тижні тому, коли у «Містечку Хансена» відкрили другу чергу новобудов. Загалом цього разу ключі від квартир до кінця року отримують 147 родин. З особливим нетерпінням тут чекають заселення більш просторих 12 квартир, спеціально зведених для дитячих будинків

Як повідомила «УМ» представниця Делла Лоя Хансена в Україні та директорка благодійного фонду «Місія Хансена в Україні» Наталія Зубченко, фундамент першого котеджу в Тарасівці був закладений у травні цього року. Будівництво велось за сучасними технологіями, тому вже у жовтні до містечка в'їхало 80 родин. Проект успішно розвивається далі. Після того, як введуть в експлуатацію третю і четверту черги,

тут мешкатиме 420 сімей. Наразі вже відкрили дитячий садок і планується будівництво школи на 600 учнів. Є тут і чотири обладнані бомбосховища (всього, згідно з планом, у містечку буде 10 бомбосховищ), у яких до 21-ї години вечора та у вільний від «прильотів» час проходять різні заходи для дітей і тренінги для дорослих.

Подія, яку називають дивом

Лілія Соколова з чоловіком, двома доньками та мамою покинули Донецьк у 2020 році. Раніше не виїхали через бабусю, яка була прикута до ліжка і категорично відмовлялася залишити рідне місто. Жили фактично мовчки, аби не видати свою прихильність до України. Втім, коли 95-літня жінка померла, родина підписала ДНРівський папір на згоду «про неповернення» й оселилася на власній дачі у селі Озерне під Лиманом.

Через два роки рашисти змусили їх покинути і це житло, оскільки під час обстрілів знесли два сусідні будинки. Прилетів снаряд і до них, проте дивом не розірвався. Родина ухвалила рішення виїхати до Луцька, оскільки до Озерного рвалися окупанти. Після звільнення села пані Лілія приїздила оглянути свій будинок і жажнулася. Кремлівські зайди винесли з оселі геть усе, а паркан вочевидь пустили на дрова.

Наразі в їхньому селі ЗСУ тримають оборону. Лиманський напрямок знову став однією з найгарячіших точок фронту. Надії на те, що побите і пограбоване житло вціліє, у Соколових немає. За кілька років через біснування московитих вони двічі втратили фактично все своє майно, тому вирішили заповнити анкету для отримання житла від Делла Лоя Хансена. «Нам ніколи в житті не щастило. Тобто ми ніколи нічого не вигравали, — каже пані Лілія. — Отож, заповнюючи анкету, на успіх особливо не розраховували. Аж раптом дзвінок! Нас привітали з квартирою якраз на Святого Миколая! Тепер ми дійсно віримо в те, що дива трапляються!».

Скористатися подібним шансом може будь-яка українська родина, що виїхала з прифронтової зони або втратила у ході війни дах над головою. Наразі фонд отримав близько 7 тисяч заявок. Кандидатів обирає комісія, до складу якої входять чотири українці і четверо громадян США. «Головним критерієм відбору є те, що заявники мусять бути внутрішньо переміщеними особами з 2022 року або двічі переміщеними з 2014-го, — каже Наталія Зубченко. — Найбільше приділяли увагу малозабезпеченим та багатодітним сім'ям і родинам, де є тяжкохворі або люди з інвалідністю. Йдеться також про вете-

Делл Лой Хансен.

Містечко

Більш ніж 300 родин, півтори тисячі осіб, які через війну втратили власне житло, зустрінуть Різдвяні свята у будинках, зведених на кошти відомого американського мецената, благодійника Делла Лоя Хансена

ранів війни або ветеранів, які потребують реабілітації, сім'ї, рідні яких у полоні або загинули. Тобто тут мають проживати найбільш вразливі верстви населення і ті, хто найбільше потребує допомоги».

Надається житло у «Містечку Хансена» терміном на 5 років. Є надія, що за цей час війна скінчиться і держава разом з інвесторами знайде спосіб вирішити проблеми людей, які втратили свої помешкання. Але зведені у Тарасівці будинки й далі прийматимуть тих, хто потрапляє у скрутну ситуацію. «Цей проект залишиться благодійним, — каже пані Наталія Зубченко. — У Делла Лоя Хансена немає комерційної мети. Можливо, виникне необхідність змінити функціонал містечка залежно від потреб. Будемо виходити з ситуації в країні, що складеться на той час».

3 пекла — до раю

Лиман 75-річна Ніна Андріївна Гонтар покинула 15 вересня, коли там поновилися активні бойові дії. Жінка, можливо, й далі залишалася б у місті, але, оскільки є опікуном 15-річної онуки Насті, соціальна служба зобов'язала її виїхати до Києва.

Спочатку вони жили у гуртожитку, куди евакуюють родини з гарячих точок фронту, але недавно отримали окрему квартиру в Тарасівці. «Нас ніби привезли до якогось раю, — каже щаслива жінка. — Тут тихесенько. Є своя кухня, душ. А там було тіснувато. Людей — море. Усім потрібно готувати їсти, адже в основному приїжджають родинами. Не встигли ми зібрати свої речі, як на наше місце прийшла інша сім'я. Господи, це таке горе. Невже ж у того путіна геть немає в голові нічого? Хіба ж можна отаке творити?!».

Ялинка до свят у новому містечку вже сяє вогнями.

Будинок Ніни Андріївни у Лимані більше не придатний для життя. Під час обстрілів там знесло стіну, вікна і дах. Разом з Настєю і 19-річним онуком Дмитром вони перебралися до сусідської вцілілої будівлі. Хлопець виїжджати з ними відмовився, тому що якраз знайшов роботу і вирішив спробувати себе у самостійному житті. У його помешканні є світло і груба, яку палить дровами. Газопровід тут розбомбили давно. «Онук щодня мені телефонує і просить, аби я приїхала і наварила йому борщу, — бідкається бабуса. — Але куди ж я поїду? Це ж не близька дорога. Я так шкодую, що до від'їзду не навчила його самостійно готувати гарячі страви. Оце б якраз згодилося. Але хто ж його знав, що доведеться жити порізно».

У «Містечку Хансена» зараз мешкають сім'ї з різних регіонів країни. Допомогти їм американський благодійник вирішив у травні минулого року, коли на запрошення родини президента Віктора

Ющенка вперше відвідав щойно деокуповані села Чернігівської та Київської областей. Пан Хансен одразу ж призначив щомісячну допомогу тисячі потерпілим і започаткував програму відбудови зруйнованого житла. На кошти благодійника також звели більш ніж 400 модульних будинків на тих ділянках, де люди до гарячої фази війни мали своє помешкання. Водночас інвестор придбав 135 квартир у селі Софіївська Борщагівка. Усе житло дісталось внутрішньо переміщеним особам. Унікальний проект був також реалізований у селі Колонщина Макарівської селищної громади, де з нуля збудували невелике містечко для літніх самотніх людей.

Пан Хансен вже пожертвував близько 70 мільйонів доларів на різні благодійні проекти та планує й надалі інвестувати у відновлення та відбудову України. «Катерина Михайлівна Ющенко від самого початку всіляко підтримує ідеї Делла Лоя, — повідомила Наталія

На вулицях «містечка Хансена» — чисто і охайно. Чоловіки з числа ВПО прибирають сніг, чистять тротуари.

Житло для вимушених переселенців обладнане усім необхідним.

Хансена

Американський благодійник радо допомагає сім'ям з дітьми.

Дітлахам, які переїхали на Київщину з «гарячих точок» України, тут затишно і спокійно.

житках у відчаї, а тут вийшли на прогулянку зі спортивними палицями. Навчав їх професійний реабілітолог. До них також регулярно приїжджають найкращі лікарі та психологи з Києва».

Про умови, які створені у «диво-містечку», можна лише мріяти. Самотні українці проживають у квартирах-студіях, де є все необхідне, а подружжям надають двокімнатні «апартаменти». Водночас літні люди з обмеженими можливостями, які змушені користуватися візками, мають зручний інклюзивний простір з пандусами, спеціальними поручнями і розширеними дверима.

Але не минулося й без своєрідних проблем. «Містер Хансен хотів, щоб кожен пенсіонер мав доступ до найсучаснішого телебачення, тому поставив плазми, — каже пані Олександра. — Але освоїти Smart TV не всім вдалося одразу. У літніх людей виникли проблеми з тим, аби навчитися натискати не одну кнопку, а обирати по меню. Втім, усі молодці, розібралися. Тепер сидять у розкішних кріслах і дивляться телевізор».

Є у «диво-містечку» і поселенці, які зайняті ділом, бо виготовляють корисну для армії продукцію. Один з чоловіків поважного віку очищає вулиці від снігу трактором. А дві жінки виконують кваліфіковану роботу на посадах бухгалтера і адміністратора. «Ми хочемо, аби вони заробляли собі на життя самостійно, — каже пані Олександра. — Але йдеться не про гроші, а про гідність».

Невдовзі роботи для пенсіонерів побільшає, оскільки тут відкриють свою кухню. Поки що ж фонд пана Хансена разом з партнерською організацією «До України з любов'ю» привозять сюди гарячі обіди. Такі ж обіди люди отримують у Чернігівській області та в інших прикордонних селах кількох регіонів.

Місія бути людиною

Щодня 70-річний містер Делл Лой прокидається о 5-й годині ранку для того, аби поспілкуватися зі своєю командою в Україні, а також із людь-

ми, котрі отримують його допомогу. Для нього важливо з'ясувати їхні додаткові потреби, оскільки багато ВПО тікають від війни, умовно кажучи, з одним рюкзаком за плечима. Коли у Києві 13 грудня уламки ракет пошкодили багатоповерхівку і приватні будинки, він одразу ж зателефонував пані Наталії і попросив надати потерпілим притулок у містечку. «Так само Делл Лой часто просить зв'язуватися з адміністрацією Авдіївки чи іншими районами ведення бойових дій, де страждають люди, аби влада посприяла евакуації з гарячих точок людей, які бояться виїжджати у невідомість, — розповіла вона. — Містер Хансен наполягає: «Нехай ідуть. Ми їх поселимо й усіляко підтримаємо».

Зараз через війну власні домівки вже втратили понад 6 мільйонів українців. Причому ворог, відчуваючи свою безпорадність, тепер скаженіє ще більше. У результаті кількість внутрішньо переміщених осіб прогнозовано зростатиме далі. Місцеві адміністрації віддалених від фронтів регіонів продовжують шукати місця тимчасового притулку для тих, хто щодня тікає від смерті, оскільки це їхній прямий службовий

обов'язок. А ось навіть подібний клопіт американцю, який міг би спокійно проводити час зі своїми внуками (їх у нього 50), одразу і не збагнеш.

Але, як з'ясувалося, на те є особлива причина. «Ще в молодості Делл Лой прочитав книгу «Вихід» Леона Уріса і дав обітницю собі та Богові, що якщо він коли-небудь матиме змогу допомогти народу, який страждає подібно до євреїв часів Голокосту, він зробить це, — розповіла Наталія Зубченко. — Отже, коли почалася війна, пан Хансен мав змогу перекопатися у тому, що агресія росії проти України має вже багатовікову історію. Аналогія з Голокостом покликана сформуванню місії доброго самаритянина, яка наразі ним успішно виконується в Україні».

Тим часом до «Містечка Хансена» продовжують з'їжджатися люди з прифронтових регіонів країни. В'ячеслав Рябоволов каже, що всі швидко знаходять спільну мову та намагаються не дискутувати на болючі для українців політичні теми. У цьому є щось природне, адже війна змусила багатьох із нас переосягнути багато дургорядних речей і навчитися цінувати найголовніше — спокій, підтримку, домашнє та людське тепло. ■

Зубченко. — Він вважає Ющенків своїми друзями і під час першого візиту гостював у них удома. На запрошення Віктора Андрійовича він не раз приїздив в Україну. Тому в нас є бульвар і дитсадок, названі на честь пана Ющенка, а також невеликий сад фруктових дерев, які він особисто передав до містечка».

Довічна пристань за бажанням

У селі Колонщина втілюється в життя ідея благодійника з будівництва «Чудо-містечка» для літніх людей. Усі вони втратили житло у прифронтових або окупованих населених пунктах, а також залишилися без опіки

молодших членів родини. Нині тут проживає 68 людей. Ще 90 заселяться невдовзі. Пенсіонери не сплячуть «комуналку», мають право витратити всю свою скромну пенсію на свій розсуд і за бажанням можуть залишитися тут назавжди.

Пан Хансен дуже любить слово «чудо», або «диво», і з особливим задоволенням піклується про тих, кому допомогти більше нікому. «У нас справді відбуваються дива, — захоплено розповідає менеджерка містечка Олександра Кондрашева. — Учора, наприклад, працював гурток зі скандинавської ходьби. Уявіть собі, літні люди три тижні просиділи по гурто-

■ ПРО ЩО ГОВОРЯТЬ
В ОКОПІ

День справжніх воїнів

Костянтин ВІННИЧЕНКО
Кліщіївка Бахмутського району Донецької області

Сьогодні буде багато привітань, листівок, тостів та нагород. День ЗСУ! Величезна шана тим, хто ризикує своїм життям заради свободи України. Багато родин сьогодні будуть поминати полеглих рідних та протирати отримані відзнаки (по смертно). Яка гірка правда, коли тисячі хлопців і дівчат так і не відчули радості нагород у житті!.. Невже потрібно віддати життя та активізувати громадськість, аби отримати належну вдячність за мужність у бою?

Виходить, за повагу потрібно боротись. І щоб не забули про наших воїнів, ми зберігаємо згадку. Кожного року ми з Наталією Прилуцькою проводили онлайн-марафони «Доба пам'яті» — на одному диханні, за покликком серця, без підтримки від будь-яких бюджетів.

Наша «хімія» розповідей лунала для того, аби розповісти суспільству історії тих українців, які віддали свої життя у російсько-українській війні. Розповіді, спогади, історії цілу добу. Я вірю в те, що буде після перемоги натхнення розказати історії, про які не чули, про життя та мрії, які не реалізовані, ми це зробити зможемо. Але сильніше... дуже, якщо вистачить сил. Це теж частина історії ЗСУ, тому сьогодні про це говорю.

З 2014-го я стільки втратив побратимів, друзів, знайомих на війні... Телефонна книга переповнена контактами з ними, моя рука досі не піднімається видалити хоч один номер. Вони є. Повсюди бачу своїх добрих друзів, які навчили мене того, що для мене стало цінним. Одне з них — це пам'ять.

Я думаю, що певна кількість з моїх друзів були би, напевно, ще живі, якби всі українці, що живуть своїм особистим життям, не шукали відстрочки або прикриття від оборони країни, а серйозно та по-справжньому ставились би до війни.

Сьогодні на щиті повезли тіла полеглих наших побратимів з Кліщіївки до Києва: Жигайла Євгена та Фоміних Анастолія. Чудові хлопці! У Толі Фоміних залишилось 5 неповнолітніх дітей! Сум...

Вічна вам слава! Ви — справжні воїни! ■

6.12.2023р.

■ КНИЖКОВА ШАФА

Код нації «У пошуках Свободи»

Потужна пора самоідентифікації

Тетяна ПАРХОМЧУК

Із кожного Майдану ми йшли впевненими, що Свободу не спинити. Звісно, завіса на історичній сцені не опускається ніколи, однак сюжети бувають настільки карколомними, що можуть у найбільш несподіваний спосіб розвернути звичну ходу і стандартні події на 180 градусів.

Ми всі постійно відчували цей тяжкий, гнітючий енергетичний тиск хижої московії, що століттями прагне задушити нас, усе ж останній паросток надії на здоровий глузд — ну не може бути такої кровопролитної війни у XXI столітті! — приглушував настирні передчуття невідворотного.

Усе ж це сталося. У 2014 році. А потім, 24 лютого 2022 року, гепнуло вбивчими ракетами по тім'ю і тілу всієї України.

«У пошуках Свободи» — одна з тих книг, котра, за визначенням її автора, ректора Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, доктора філософських наук Віктора Андрущенка, просить на світ за велінням часу, змушує відсунути у стан другорядних попередні плани й, не зважаючи на час та місце, писати. Чимало її сторінок творились і в бомбосховищах під час повітряних тривог.

Звільнитись від магії усталених норм

Книга є історіософією української культури від найдавніших часів до наших днів.

«Нинішній світ, а разом з ним і Україна, підійшли до чергового цивілізаційного злому, за яким усталені раніше закони й закономірності не працюють. Подібні зломи людство переживало в період розпаду тисячолітніх культур, осьового часу історії (К. Ясперс) та виникнення християнства, завершення епохи Просвітництва, промислового перевороту та соціальних революцій.

Нині ситуація змінюється карколомними темпами. Десятки, а може й сотні мільйонів людей світу практично щоденно з глибокою внутрішньою тривогою дослуховуються і намагаються зрозуміти чергові ініціативи американського президента, непередбачувані й злочинні зовнішньополітичні повороти «путінської Росії»; оригінальні економічні інновації Китаю, ситуаційні перепади ядерної політики Кореї. Світ увійшов у зону соціальної турбулентності, яка у багатьох людей викликає тривогу, стурбованість, а може й розпач, — зазначає Віктор Андрущенко. — В Україні означену ситуацію посилюють війна, корупція, бідність, ряд внутрішніх негараздів — постійних супутників так званого транзитного періоду її історії.

На переломі епох люди завжди намагаються звільнитись від магії традиційно усталених норм, традицій, символів, що «вижили себе», та одночасно відшукати й впровадити нові форми соціальної організації, нові символи і нову мораль. Світ потребує осмислення цих змін, пошуку нової філософії життєтворення, яка б дала відповідь на їх виклики».

Вихід з лабіринтів

Чимало фахівців, науковців, майстрів слова, котрі були присутні на презентації книги «У пошуках Свободи», зазначали, що публіцистичні праці Віктора Андрущенка (загальна кількість їх — понад 700 наукових та науково-публіцистичних робіт) є своєрідним запрошенням до продуктивного діалогу.

У книзі-дослідженні автор накреслив траєкторію пошуку Свободи через осмислення історії українського народу та навколишнього світу.

І, як зазначив директор Інституту літератури імені Тараса Шевченка Микола Жулинський, погляд філософа вкрай необхідний у період такої складної, крихкої ситуації в Україні, адже він дає підказку

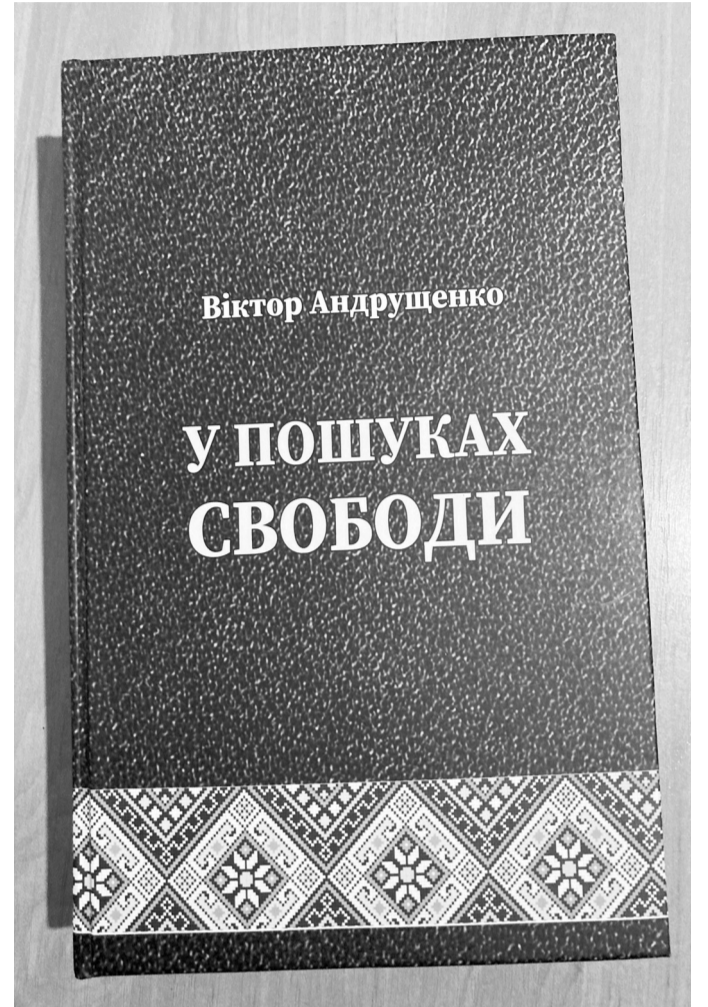
Віктор Андрущенко: На переломі епох світ потребує осмислення цивілізаційних змін та пошуку нової філософії життєтворення, яка б дала відповідь на виклики.

до виходу з лабіринтів випробувань.

І справді, духовне наповнення через філософське осмислення генези, еволюції, значення в часи пошуку нових сенсів для такої цивілізації, як українство, життєво потрібні.

«Лише вільна в своєму творчому пошуку людина здатна написати такий вагомий твір про те, що Євросоюз без України — це недоевропа», — вважає віцепрезидент НАН України Олег Рафальський.

Екзистенційна російсько-українська війна, що триває століттями й ведеться українцями з великої любові до своєї землі та заради Свободи всього вільного світу, сьогодні демонструє ще й глибоку

Код нації від Віктора Андрущенка.

світоглядну прірву й кризаву суперечку між демократією та неототалітаризмом.

То скільки ж нам до Свободи? З цим запитанням «УМ» звернулася до лідера одного з переломних майданів України — 2004 року, натхненника автора книги «У пошуках Свободи», до третього президента України Віктора Ющенка.

«Саме диво нашої Свободи заключається у тому, що за 350 років нашого життя в російському кріпацтві, яке насправді набагато гір-

ше й трагічне гостріше, ніж класичне римське рабство, — що на політичній карті світу є така держава Україна, — розмірковує Віктор Ющенко. — Не меншою дивиною є і те, що в цієї країни є своя мова, своя нація, своя історія, своя культура.

Мені сподобалась нещодавня відповідь президента США Джо Байдена на закид, чому Америка має бути чутливою і серйозно реагувати на події, що відбуваються у Європі, зокрема на війну, котру веде росія. Він сказав: «У Європі нарешті з'явилась держава й нація, яка може зупинити російську агресію. Це — Україна та українці».

Насправді ми перебуваємо в епоху великого українського Відродження.

У мене на пам'яті немає жодної нації, котра після 350 років тотального примусу до забуття державності так високо відродила і свою свободу, і свою державність, і свою ідентичність, і свою мову.

Тому загалом я оптиміст. І якщо ми сьогоднішню війну проти кривавих окупантів почнемо оцінювати не крізь призму двох років гарячої фази та майже десяти років фактичного її початку, а в ретроспективі 350 років, то вона і є тією боротьбою за нашу свободу й незалежність, що була мрією десяти наших попередніх поколінь — прапрапрадідів.

Отже, сьогодні вершиться велика справа. І я вітаюся теперішнім настільки потужним громадянським суспільством, котре може подолати чимало викликів, що були нам не під силу ще якихось 40-50 років тому.

Тому я переконаний, що, попри все, ми перебуваємо в потужній порі національного відродження».

За загальним аналізом фахівців, саме в цій книзі Віктора Андрущенка зображено код української нації. Із позицій сьогоднішніх днів видно, що в оцінці України помилилися і путін, і наші західні союзники. Бо завжди в складні часи воєн інші держави виносили ключі від своїх міст сильнішому противнику — задля збереження життя й уникнення руйнувань, а Україна завжди обирала Свободу. І запеклу боротьбу за неї. Так було! Так є! — так: Свобода буде! ■

■ ЧОТИРИЛАПІ

«Червона Калина» на Запоріжжі

Бійці Нацгвардії разом із собаками виконують бойові завдання на блокпостах

Василь ТАВР

Мало хто знає, що кінологи бригади «Червона Калина» виконують службово-бойові завдання на Запорізькому напрямку. А це і контрдиверсійні заходи, і служба на блокпостах.

«Військові та їхні чотирилапі помічники дбають про безпеку українців, перевіряючи громадян і транспорт, які прямують з тимчасово окупованих територій. Кінологи групи долучаються до контрдиверсійних заходів, виявлення диверсійних груп,

пошуку нелегальної зброї і вибухівки», — повідомляє МВС України.

Зазначається, що службові собаки Національної гвардії спеціально навчаються і тренуються, щоб якісно виконувати службово-бойові завдання у небезпечних умовах.

При цьому щодня гвардійці «Червоної Калини» борються з окупантами на найгарячіших ділянках фронту, а також оберігають спокій цивільного населення на блокпостах у прифронтовій степовій зоні. ■

Гвардієць «Червоної Калини» зі своїм чотирилапим помічником.
Фото МВС.

■ ХАБАР

Звільнив не від служби, а від грошей

Попався адвокат, який вимагав у військового «матеріальну винагороду»

Людмила НІКІТЕНКО
Черкаси

У Черкасах повідомили про підозру адвокату, який вимагав у військово-службовця хабар.

Як повідомили «УМ» у Черкаській обласній прокуратурі, адвокат діяв спільно з іншим жителем Черкас. Вони запропонували військовослужбовцю посприяти в оформленні довідки про не-

придатність до подальшої служби у лавях Збройних сил України.

«Для цього підозрювані мали використати свої знайомства серед членів військово-лікарської комісії. За «вирішення питання» про звільнення з військової служби вимагали грошову винагороду», — розповідають у прокуратурі Черкащини. І додають, що правоохоронці затримали адвоката та його спільника на гарячому, під час одер-

жання неправомірної вигоди у сумі 5 тис. 500 доларів США та 10 тис. грн.

Наразі обом підозрюваним обрано запобіжний захід — тримання під вартою з правом внесення застави. Їм загрожує до 8 років тюрми з конфіскацією всього нажитого майна. Досудові розслідування здійснюють слідчі Черкаського обласного управління поліції, а оперативний супровід — управління СБУ в Черкаській області. ■

Людмила НІКІТЕНКО

У Черкаській області за результатами заходів, до яких були залучені майже 700 правоохоронців, знешкоджено діяльність злочинної організації. Її учасники налагодили функціонування кількох лабораторій з виробництва амфетаміну. Також вони вирощували коноплі в промислових масштабах. На збуті наркотиків заробляли до 5 мільйонів гривень на місяць.

Як повідомили «Україні молодій» у черкаській обласній поліції, в ході багатоступенчастої операції для ліквідації потужної злочинної організації співробітники Департаменту стратегічних розслідувань та слідчі Головного слідчого управління Національної поліції спільно з офісом генерального прокурора встановили всіх її учасників, канали збуту психотропів, а також місця розташування так званих виробничих цехів.

Угруповання налічувало понад 40 учасників, а організували його діяльність двоє жителів Черкас. У злочинній організації були три відокремлені гілки: виробництво амфетаміну, вирощуван-

■ КРИМІНАЛ

Кайф затримання

На Черкащині прикрили наркоторговців з мільйонними оборотами

ня конопель та збут наркотиків у регіоні. Реалізацією ж займалися три окремі групи зі своїми очільниками, які були підзвітні керівникам наркоторговців, розповідають у поліції.

Так званий виробничий амфетамінний цех був розташований у Черкасах. Його потужності дозволяли виготовляти до 10 кілограмів «фену» щомісяця. Коноплі вирощували на кількох ділянках у Канівському районі, а також у квартирах деяких фігурантів.

Поля з коноплями розташовувалися на відстані 50—100 км одне від одного. На кожному виробництві була своя охорона, технологи, а також «виконробки», які слідкували за діями всіх «працівників», уточнюють правоохоронці. Виготовлену продукцію доставляли до місць фасування, де вже

Правоохоронці прийшли до одного з понад 40 фігурантів злочинного угруповання.
Фото надане Черкаською обласною поліцією.

окрема група готувала товар для подальшого збуту і передачі його наркокур'ерам.

Учасники, визначені очільниками злочинної організації, відповідали за фінансові питання: збір кош-

тів від продажу, закупку силовини, видачу «зарплати», звіт головним керівникам угруповання. Ділкам злочинної організації загрожує до 12 років позбавлення волі з конфіскацією майна. ■

■ ПОРЯТУНОК

Ангели з «Альфи»

Унікальний підрозділ бойових медиків із СБУ рятує життя воїнів на фронті

Іван БОЙКО

Життя сотням українських захисників у найгарячіших точках на лінії фронту врятували медики-спеціалісти, які діють в унікальному підрозділі, створеному в Центрі спеціальних операцій «А» СБУ — легендарній «Альфі». Що й казати, за майже два роки повномасштабного вторгнення вони провели велику кількість оперативних втручань під обстрілами.

«Це справжні спецпризначенці. Вони виконують свої завдання у безпосередній близькості до лінії зіткнення. За 10-15 кілометрів від лінії фронту вони проводять складні хірургічні втручання і повертають з того світу наших побратимів. Це — лікарі від Бога», — розповів голова СБУ Василь Малюк у фільмі «Бойові медики. Смерть зачекає» з документального циклу «СБУ. Спецоперації перемоги». За його словами, військовослужбовці ЦСО «А» СБУ воюють з 2014 року, але після повномасштабного вторгнення виникла необхідність посилення медичного напрямку. Тож саме цей підрозділ ЦСО «А» СБУ створили за зразком медичних корпусів найкращих армій світу — США, Франції, Німеччини.

«Зараз ми маємо значно більше практичного досвіду на полі бою. І, по суті, вони вчать у нас», — наголосив Василь Малюк. І зазначив, що бойові медики рятують не тільки співробітників ЦСО «А», а й усіх військовослужбовців Сил оборони, які потребують невідкладної медичної допомоги.

Показово, що свої операційні медики-спеціалісти можуть оперативно розгорнути практично у будь-якому місці недалеко від лінії зіткнення. Це дає можливість врятувати більше життів. Адже чим далі потрібно транспортувати важкопораненого з поля бою, тим менше у нього шансів вижити.

У фільмі розказані історії бійців, які мали майже нульові шанси на виживання. Одна з них — про стрільця-зенітника ЗСУ, в авто якого ворог поцілів із протитанкової ракети, інша — про бійця, якому після поранення вчасно провели надскладну операцію на серці неподалік лінії фронту.

Зрозуміло, що інформація про бойових медиків є засекреченою. Світова практика показує, що імена цих лікарів, їхнє перебування, професійні деталі мають бути у таємниці. Бо цінність життя кожного з них помножена на сотні врятованих ними життів. ■

■ ГАРТ

Коли ти захищаєш землю —

Керівник полтавського осередку ГО «Рух ветеранів України», очільник ГО «Бізнес-асоціація захисників України «Коловорот ареїв», військовий інструктор Тарас Лелюх — про ветеранський бізнес, важливість підготовки до бойових дій, солдатську удачу на передовій і не тільки

Ганна ЯРОШЕНКО

Любов до військової справи корінному жителю Полтави Тарасу Лелюху передалася від батька — військовослужбовця за фахом. Той із дитинства виховував сина воїном. «Він учив мене техніки бойового мистецтва — рукопашного бою — уже з 5-річного віку. Стріляти ж із пневматичної зброї я почав у молодших класах школи. Ми виїжджали на навчальні стрільби, і мені це дуже подобалося, — пригадує 38-річний чоловік. — Показовим є й те, що я входив до молодіжних патріотичних, а згодом — націоналістичних організацій. Прекрасно розуміючи, що в нас буде війна з кацапами, ми з одноклассниками ще з 1999 року почали активно готуватися до неї. Зокрема, займалися страйкболом, проводили військові вишколи — по кілька днів жили в лісі, де окопувалися, вивчали секрети тактики ведення бою тощо. Тож, можна сказати, я готувався до війни чи не все життя».

«Аби втримати позиції, ми просто вгризалися в землю»

До початку російсько-української війни Тарас Лелюх був айтивцем: працював у різних компаніях на посадах програміста, адміністратора бази даних, начальника відділу ІТ-технологій. Коли ж розпочалася «гібридна» фаза збройної агресії російської федерації проти України, одним із перших прийшов до військкомату, щоб записатися до війська. На заваді стало те, що він має «білий» квиток. Та наш герой не з тих, хто так просто здається. Невдовзі дізнавшись про те, що засновник і керівник націоналістичної організації «Патріот України» Андрій Білецький створив полк «Азов», Тарас без вагань покинув ІТ-сферу і влився до лав цього добровольчого формування.

«Коли в «Азові» дізналися, що я багато чого знаю й умію, мене одразу призначили інструктором на навчально-тренувальній базі. Відтак ми з колегами підготували дуже багато висококласних бійців, чимало з яких стали офіцерами, очолили батальйони тощо й продовжують воювати нині, уже під час повномасштабної війни. У нас була одна з найкращих навчально-тренувальних баз в Україні. І хоч моїм головним завданням була підготовка хлопців до ведення бойових дій, у складі групи, яка була офіційно не оформлена, я виїжджав і на бойові завдання. То були часи, коли багато хто так робив: перші добровольці взяли до рук зброю, не переймаючись питанням офіційного оформлення.

Я побував у багатьох точках, де було дуже гаряче. Скажімо, у місті Горлівка під час штурму промзони ми з побратимами вели бої на відстані якихось 10-12 метрів від противника. А 2015 року перейшов до батальйону спеціального призначення «Полтава». Це вже був спецпідрозділ поліції, а не добровольчий батальйон, відповідно, й завдання були зовсім іншими: патрулювання на 2-3-й лінійних оборонних, зачистка звільнених населених пунктів від ворога. Хоча частина бійців батальйону «Полтава» тоді брала участь у переможній для України Широкинській наступальній операції. На початку листопада 2015 року мене комісували через стан здоров'я, бо, окрім усього, мав поранення ще з 2014-го».

Демобілізувавшись, Тарас Лелюх більше не повернувся в ІТ-сферу, де почувався як риба у воді. Натомість, будучи корінним міським жителем, зайнявся абсолютно новою для себе справою — аграрним бізнесом.

«Любов до землі для мене не просто слова, — розмірковує вголос Тарас і знову повертається подумки в не таке далеке минуле. — 2014 року ми мали одну настільки складну бойову операцію, що вже не думали, що повернемося з неї живими. Противник тоді накривав нас щільним вогнем з мінометів, танків, артилерії, уперше застосувавши снаряди калібру 152 мм. Тож, аби втримати позиції, ми просто вгризалися в землю, окопувалися під обстрілами. І в голові тоді ніби щось «перемкнуло»: я зрозумів, що саме земля мене захистила. Коли в нас, військових, не було запасів харчів, вона нас годувала: ми їли овочі, фрукти, ягоди. За неї воювали наші предки й тепер воюємо ми.

Оттак, будучи професійним айтивцем, вирішив, що далі працюватиму на землі — мені цього так захотілося. Не знаю, можливо, в ухваленні цього рішення велику роль відіграли емоції, але я додержав даного собі слова. Сталося так, що один із побратимів — Володимир із позивним «Барс» — який подав ідею реалізувати гарантоване державою право учасників бойових дій на отримання земельних ділянок і обробляти їх разом. І все так збіглося, що врешті-решт ми організували ветеранські аграрні бізнеси та зайнялися обробіткою сільськогосподарських угідь — це приносить нам задоволення».

Тепер, за словами мого співрозмовника, він відчуває невід'ємною частиною землі. Понад 5 років тому разом із побратимом — також учасником АТО Олегом Горобцем та його дружиною Анжеєю, волонтеркою, яка й зараз активно допомагає ЗСУ, — Тарас Лелюх започаткував сільськогосподарське підприємство — ТОВ «Деметра Агро-Груп». Утрюх молоді люди стали його власниками й почали господарювати.

«Як утворилося наше господарство? Ми допомагали учасникам АТО стати власниками об'єднаних державою двох гектарів землі. То було надзвичайно складно. Можете подивитися на YouTube мій звіт від 5 січня 2016 року про те, як ми

На фронті Тарас Лелюх зрозумів, що більше не повернеться в ІТ-сферу, а працюватиме на землі.

блокували Головне управління Держгеокадастру України в Полтавській області. Близько пів сотні бійців, які зібрався тоді біля його стін, на знак протесту не випускали нікого з працівників із приміщення. Бо що вони робили? Коли ми знаходили вільну ділянку землі й подавали заяву, за місяць, протягом якого останню мали розглянути, ті віддавали ділянку іншим зацікавленим особам, лишаючи з носом учасників бойових дій. Це досить поширена схема.

Відтак ми вдалися до протистояння й у підсумку здобули невеличку перемогу: кілька десятків учасників АТО таки одержали земельні ділянки. І далі ми продовжили вибивати землю. Щоб добитися реалізації своїх прав у законний спосіб, почали вивчати земельне законодавство. І зараз серед нас є багато експертів із земельних питань дуже високого рівня, — сміється Тарас. — Загалом у нашій області ми допомогли одержати земельні ділянки майже 4 тисячам учасників бойових дій. І частина з них вирішили віддати нам свою землю в оренду. Тож зараз обробляємо понад 500 ділянок учасників АТО.

Звичайно, ми не ставили умови на кшталт: ми тобі допомаємо одержати землю, а ти потім здаєш нам її в оренду. Ні, допомагали всім без винятку. Хтось після цього обробляв земельну ділянку сам, хтось здавав її в оренду нам, а хтось — комусь іншому. Водночас ми створили громадське об'єднання «Бізнес-асоціація захисників України «Коловорот ареїв» (ГО «БАЗУ-КА»).

Нині в нашій асоціації є сім господарств учасників бойових дій, які обробляють земельні ділянки інших бійців (у цілому близько 3 тисяч гектарів землі). Наша основна місія — допомогти учорашнім воїнам, зокрема

тим, які були поранені й уже демобілізувалися, та їхнім сім'ям із запуском і розвитком власного бізнесу. От не так давно на базі Полтавського університету економіки і торгівлі запустили бізнес-інкубатор. Він уже працює — минулого тижня розпочалося навчання з підготовки якісних грантових проєктів та написання заявок. Згідно з домовленістю, як для учасників бойових дій, так і для членів їхніх сімей воно буде безкоштовним, що дуже важливо. Бо, поки чоловік воює, дружина може, пройшовши навчання, започаткувати власний бізнес».

Не роздумуючи, влився до лав штурмового підрозділу

Тарас стверджує, що до початку повномасштабної російсько-української війни до ГО «БАЗУКА», яку він очолює, входили 35 ветеранських бізнесів. Нині їх, зрозуміло, поменшало, бо частина колишніх учасників АТО знову воюють, поставивши власну справу на паузу, а дехто з них, на превеликий жаль, загинув на полях битв, захищаючи Батьківщину від нашого споконвічного ворога.

«А є й такі випадки, коли бізнес бійців ведуть їхні дружини, — продовжує свою розповідь герой цього матеріалу. — Наприклад, Марина Кумечко, яка є кращим адвокатом із земельних питань (на її рахунок вже стільки виграних судових справ!), звалила на свої плечі ще й аграрний бізнес свого чоловіка, учасника АТО з 2015 року, котрий нині знову на фронті.

Ще до широкомасштабного вторгнення кацапів ми запустили чимало бізнесів військового спрямування. Скажімо, виготовляємо безпілотні літальні апарати, причому не якісь там 5-10 одиниць, а кількості на місяць. І робимо це не заради прибутку, а виходячи з розумін-

ня, що Україна має побудувати свою імперію дронів. А завдяки тренажерам для гранатометників, виготовленим на виробництві ветерана війни Дмитра з позивним «Спікер», уже навчилися стріляти із сучасних гранатометних систем понад 20 тисяч військовослужбовців. От зараз служу інструктором в армійському корпусі й саме на базі цих тренажерів навчаю осіб, мобілізованих на військову службу, відточувати свої вміння.

Узагальнюючи, я сказав би, що більшість ветеранських бізнесів нашої області перейшла на військові рейки. Окрім усього, на підприємства моїх побратимів шийють одяг для армійців, ремонтують військову техніку, виготовляють тренажери ППО для знищення «шахедів», системи зв'язку, розробляють пристосування, спрямовані на поліпшення прицілювальних систем, тощо. Нам це цікаво, ми цим живемо, вкладаємо у виробництво власні кошти. Бо розуміємо: це те, що допоможе зберегти Українську державу, захистити нашу родину».

Характеризуючи ж свій аграрний бізнес, Тарас Лелюх запевняє, що він із партнерами створив високотехнологічне господарство. До повномасштабної війни підприємці навіть закупили дрони, аби мати можливість на відстані наглядати за полями. Щоправда, наприкінці лютого 2022-го передали їх бойовим підрозділам.

«Запорукою успішного бізнесу став замовлений нами супутниковий моніторинг посівів на наших ділянках. Постійно співпрацюємо з фірмами, які займаються аналізом ґрунтів. На нашій техніці встановлено GPS-обладнання. Завдяки, зокрема, й грантовим коштом від Українського ветеранського фонду придбали сівалку з технологією точного висіву та GPS-комп'ютер

■ ГАРТ

ВОНА ЗАХИЩАЄ ТЕБЕ

Тарас Лелюх разом із побратимами збирається написати книгу спогадів про перебування в зоні бойових дій.

для трактора. Ми активно використовуємо новітні технології — усе-таки дещо дається взнаки те, що я працював у IT-сфері, — напівжартома-напівсерйозно зауважує мій співрозмовник. — Окрім усього, налагодили цифровізацію системи управління — без цього зараз ніяк. Встановили камери відеоспостереження. Ми серйозно ставимося до бізнесу. І все це реально допомагає господарювати. Бо найбільша проблема й нашого господарства, і господарств інших учасників бойових дій — у тому, що поля в нас дуже розкидані по території області. І всі ці логістичні проблеми іноді просто вбивають. Та й рентабельність унаслідок цього зменшується відсотків на 30. Але в нинішніх реаліях немає іншої можливості набрати землі для обробки.

Коли почалася повномасштабна війна, ми три автомобілі з нашої не такої великої фірми передали для потреб ЗСУ, а ще — два дрони, що в нас були, і до того ж кілька безпілотних літальних апаратів, які придбали. Також купували для наших оборонців оптичні прилади, бронешкелети, каски тощо. Та навіть нашу офісну техніку я передав до міського військкомату».

Коли торік 24 лютого росія відкрито ввела свої регулярні війська в Україну, Тараса це навіть не здивувало. Він узяв давно зібраний рюкзак з усім необхідним військовим спорядженням, а також свою зброю й одразу ж прибув до Полтавського міського територіального центру комплектування та соціальної підтримки. Запитавши, чи є в нього кілька годин на те, аби відвезти дружину Наталю з малим сином Зореславом до рідних у село, доправив їх у глибинку, а сам повернувся й одразу ж заступив на службу. На базі терцентру комплектування та соціальної підтримки разом із побратимами з ветеранської спілки на-

самперед розгорнув діяльність навчально-тренувального центру, де постійно проводили базову підготовку військовослужбовців. Бо розумів, що війна — це небезпека на кожному кроці і, щоб там вижити, потрібно бути максимально готовим і фізично, і психологічно.

«А потім я влився до лав окремого зведеного штурмового підрозділу «Одін», куди мене запросив Олександр Логвиненко — один з небагатьох працівників райвійськкомату, який має досвід бойових дій. Він сформував військовий підрозділ із добровольців роти охорони для несення служби на небезпечних напрямках. Я погодився не роздумуючи. Лише попередив, що в мене проблеми зі здоров'ям, тож можу не пройти медкомісію. Чоловік мене заспокоїв: ти її, мовляв, не проходиш ти». —

Улітку 2022-го ми вирушили воювати на Бахмутський напрямок. Кацапи тоді тільки починали обстрілювати місто Бахмут. Пригадую, коли зазнав бойової травми й потрапив до військового шпиталю, що працював на базі Бахмутської лікарні інтенсивного лікування, у її двір якраз прилетіла російська ракета. Я був у «відключці», і саме потужний вибух привів мене до тями.

Найгарячішою точкою, де тоді побував, було село Зайцеве, що в Бахмутському районі Донецчини, де ми наблизилися до ворожих позицій майже впритул: вели перестрілку з противником із відстані десь 60 метрів. Загалом у нас були небезпечні й водночас цікаві завдання. Дасть Бог, колись про все це видамо книгу — такий собі бойовий літопис, що ґрунтується на реальних подіях, — ділиться планами Тарас Лелюх. — У мене зібралось дуже багато світлин. А побратим із позивним «Конан» (я був гранатометником, а він — моїм помічником) зняв дуже

багато відео: і на свій мобільний телефон, і на мій».

Деякі з цих сюжетів показували в теленовинах, зокрема про те, як Тарас збив з автомата ворожий дрон або знищив бойову позицію росіян. Багато подібних відеозаписів за участю нашого героя та його побратимів зараз «гуляють» просторами інтернету.

Через повномасштабну війну агробізнес став збитковим

«Часом нам із хлопцями настільки щастило, що я навіть не знаю, як це пояснити, — висловлює здивування учасник бойо-

Головне зараз — перемогти лютого ворога.

вих дій. — Звичайно, ми мали добру підготовку, володіли відповідними знаннями, але без такої частки везіння навряд чи повернулися б з того пекла. От ми з побратимами й вирішили написати книгу спогадів. Добре, що маємо фото- та відеоматеріали. Бо якби мені хтось розказав отакі неймовірні історії, які нам довелося пережити, я б не повірив, що таке взагалі може бути. От вам приклад.

Одного разу, переміщаючись із гранатометом РПГ-7 нашою бойовою позицією, я здійснив 10 пострілів. А після того, як скінчилися підготовлені набої, побіг до бліндажа, аби до чергової партії гранат приєднати порохові заряди. На ходу попросив «Конана» зняти відео для одного мого побратима — хотів похвалитися своєю майстерністю. Звичай роблю це за три секунди, а тут сталася заминка: я ніяк не міг упоратися з однією гранатою. Оглянув різьбу — нібито все гаразд. Це відео, як мені не вдається прикрутити до гранати пороховий заряд, збереглося. І як тільки ми з «Конаном» вийшли з бліндажа, пролунав страшний

Тарас переконаний: керувати країною мають ті люди, які ризикували життям і зарекомендували себе з кращого боку під час захисту Батьківщини. Фото надані Тарасом Лелюхом.

вибух. Нас збило з ніг, присипало землею. Встаю, обтрушуюся й бачу: кацапська міна впала прямо біля мішка з піском, з якого я мав стріляти, і швент рознесла нашу позицію. І якби не ота проблема, коли я вперше не зміг миттєво приєднати до гранати пороховий заряд, якби ми прийшли туди на якихось 5 секунд раніше, то навряд чи взагалі вибралися б звідти.

Ще один показовий приклад. Якось я замовив додаткові кевларові захисні елементи для шиї та плечей — для себе й «Конана». Коли їх передали, надів сам і дав «Конану». Він усе сміявся, говорив, що йому жарко буде. Я ледве змусив його надіти той захист. І буквально через 5 хвилин після того кацапська куля, відбившись рикошетом від залізної вежі, застрягла в отому кевларі на його шиї.

Ще був випадок, коли ми вели прицільний вогонь по москалях. А у відповідь по нас відкрив вогонь ворожий кулеметник. І одна черга пройшла буквально між нами: «Конану» при цьому кулі черкнули по носу й губі. Ми ще сміялися потім: як може отак щастити? Це просто нереально! На жаль, «Конана» вже немає серед нас — він загинув під Авдіївкою. Класний був чоловік, і мені подобалося з ним

Паралельно допомагаю вести наш бізнес побратиму Олегу Горобцю. Першого року нашої діяльності функцію керівника виконував я, а потім побачив, що в Олега це краще виходить, у нього більше досвіду. Тож ми вирішили, що він буде директором, а я — керівником служби безпеки. Таким чином, тепер займаюся питаннями захисту бізнесу. Бо, бачте, деякі фермери в селах звикли, що вони царі й Боги, от і творять, що хочуть — можуть забрати землю, підробити договори оренди, поставити охорону й заявити: ми, мовляв, тебе сюди більше не пустимо. Ми пережили рейдерські атаки, і чужі комбайни заходили на наші поля — щоправда, потім ламалися або ж перекидалися. Усякого бувало. Це боротьба за землю. От тому й маємо потужний силовий блок. І не дозволимо порушувати права учасників бойових дій, які входять до нашої бізнес-спільноти».

Тарас констатує, що через повномасштабну війну, яка вдарила по всьому агросектору, його бізнес став збитковим. Бракує робочих рук, бо більшість кваліфікованих працівників — на фронті, поміж них є поранені, а дехто й загинув. До того ж і погода не сприяє: чоловік (на момент нашої розмови. — Авт.) скаржитися, що в них досі не зібрано понад 100 гектарів солянику. Усе тому, що через багнюку техніка не може зайти на поле.

«Але бізнес, як відомо, завжди пов'язаний із ризиком. Головне зараз — перемогти лютого ворога. А з усім іншим потім розберемося. До речі, зараз наша ветеранська спілка активно виступає проти запуску 2-го етапу земельної реформи в умовах воєнних реалій. Бо в нинішній надзвичайно складній ситуації ті, хто працює на землі, не зможуть її купити. А хто купить? Власники різних агрохолдингів, бариги, які наживаються на війні. Це як мінімум призведе до знищення малого та середнього агробізнесу, що є основою нашої економіки. Ми вже зібрали понад 25 тисяч голосів підтримки нашої петиції про заборону продажу 10 тисяч гектарів землі в одні руки. Тепер рішення за владою на чолі з президентом. Сподіваюся, після перемоги ми з побратимами зможемо долучитися до відновлення України й збудуємо значно кращу країну. І я переконаний: керувати нею мають ті люди, які ризикували життям і зарекомендували себе з кращого боку, захищаючи Батьківщину», — підсумовує Тарас Лелюх. ■

ПАМ'ЯТЬ

Позивний «Маестро»

Київська опера вшанувала воїна-диригента Костянтина Старовицького

Максим СТРИХА

В афіші Київської опери на Подолі 15 грудня значилася іскрометна комічна опера юного Джакомо Россіні «Шлюбний весель». Проте настрої зали перед виставою був стримано-зосереджений: адже присвячено їй було пам'яті Костянтина Старовицького, музиканта і диригента, який загинув 4 квітня 2023 року на Краматорському напрямку. Бойовим позивним 40-річного воїна був «Маестро»...

У музичному училищі в рідному Херсоні спеціалізацією Костянтина був фагот. А ось Національну музичну академію в Києві він закінчив уже за фахом оперно-симфонічного диригування (тут його вчителем був славетний Володимир Кожухар). Дебютна вистава Костянтина Старовицького як диригента-асистента — комічна опера «Ріта» Гаєтано Доніцетті — здобулася аж на 4 номінації на престижну премію «Київська пектораль-2016» і шість років ішла на сцені Київської опери. Це одразу зробило Костянтина (який в оригінальному оркеструванні партій дерев'яних духових інструментів виявив і неабиякий композиторський хист) відомим у музичних колах. У подальші роки, не полишаючи роботи в різних оркестрах як музикант, він був організатором низки яскравих оперних подій.

Напередодні великої війни Костянтин отримав запрошення до Берлінської оперної академії. Але натомість із перших днів

повномасштабного вторгнення пішов захищати Україну. У війську Костянтин служив старшим стрільцем спершу в 61-й окремій механізованій бригаді, потім перейшов у 58-му окрему мотопіхотну бригаду імені гетьмана Івана Виговського. Він воював спершу на Чернігівщині, потім на Харківщині й на Донеччині. Тут під час ворожого обстрілу й обірвався його земний шлях.

Але вистави Костянтина Старовицького живуть. Одна з них — «Шлюбний весель», де він виступив не лише автором ідеї постановки, а й співавтором зграбного українського перекладу, який так добре звучить в усіх аріях та ансамблях на устах артистів-співаків. Цього вечора вони особливо старалися, щоб бути гідними задуму свого полеглого колеги.

Прекрасно звучав дуже молодий за віком камерний оркестр під орудою Алли Кульбаби. Партії юних закоханих героїв, Фанні та Едварда, з блиском виконали Ганна Зарецька і Микита Олійник. У ролі колоритного й недолугого Тобіаса Мілля, що проти її волі прагне видати дочку Фанні за американця, багато разів зривав оплески наділений великого обсягу рухливим баритоном і яскравим комедійним хистом Сергій Макієнко. Його гідним партнером у ролі Слукка, який вирішує відмовитися від Фанні і сприяти щастю закоханих, став Роман Лещов.

Яскравим був дебют молодого володарка тембрально насиченого лірико-дра-

матичного сопрано Ганни Семиць у партії служниці Кларіни, яка теж мріє про власне щастя і, схоже, здобуває його. Гідно доповнював ансамбль солістів теж молодий бас Володимир Щур у ролі слуги Нортона. Не можна не відзначити й того, що режисуря Лади Шиленко з кожною новою виставою наділяє спектакль усе новими сценічними барвами. Тож заслуженою нагородою стали вже звичні для Київської опери на Подолі багатохвилинні овації.

І все ж ця вистава була насамперед меморіальна. Перед її початком звучали спогади про Костянтина Старовицького. Влучний і моторошний відгук музикознавця Галини Дуб містила програма: «Такі професіонали здобувають освіту близько 20 років, їх — одиниці й вони незамінні. Багато зі своїх планів він просто не встиг реалізувати. Втратити його ідеї замість нього ми не можемо, бо тут важливі саме його бачення та відчуття музики».

...Обсяг наших непоправних втрат в усіх царинах приводить часом до думки: а чи варто виконувати в тилу комічні опери, коли на фронті гинуть наші захисники? Відповідь підказують «Спогади» Вінстона Черчилля: під час особливо жорстоких нальотів на Лондон у місті працювали всі театри. Адже це стало ще однією ознакою рішучості британців протистояти фашистській навалі.

Тож і заповнені театри Києва дово-

Костянтин Старовицький — позивний «Маестро» (1982—2023).
Фото УІНП.

дять сьогодні: українська культура, яку прагне знищити злий карлик у кремлі, жива й житиме. Але всі ми, хто зараз у відносно безпечному тилу, повинні щохвилини пам'ятати заклик сестри Костянтина Старовицького, Світлани, до зали Київської опери на Подолі перед початком меморіальної вистави пам'яті її брата: невтомно допомагайте всім, чим тільки може, ЗСУ. Бо саме героїчні хлопці на сході й півдні, стримуючи орківські орди, дають сьогодні Україні ще один історичний шанс. ■

КОНКУРС

«Дивлюсь я на небо» Трускавця

Азербайджанський культурний центр вшосте організовує змагання найкращих вокалістів, одночасно оперних і естрадних

Юрко НИВА

Вже вшосте відбувся Міжнародний конкурс вокалістів азербайджансько-української дружби, який раніше був відомий як конкурс пам'яті Мусліма Магомаєва. Почав проходити з оновленою назвою минулого року, вже у період повномасштабного вторгнення рф. Тепер — із 8-го по 10 грудня традиційно зібрав конкурсантів і шанувальників у столиці мінеральних українських вод, у курортному Трускавці. Унікальність конкурсу — в тому, щоб виявити та відкрити музичні спільноти нашої країни та світу вокалістів, які однаково вправно співають і оперу, й естраду.

До участі в конкурсі за роки його існування подавали заявки учасники з України, Молдови, Нідерландів, США, Узбекистану, Литви, Казахстану та інших країн. Цьогоріч надійшли заявки від вітчизняних талантів та китайського співака, який мешкає у нашій країні.

За умовами конкурсу, участь у цьому вокальному змаганні безкоштовна, тобто без вступного внеску. Конкурсантам потрібно сплатити лише проїзд до Трускавця Львівської області. Інші витрати взяла на себе організатори: Азербайджанський культурний центр імені Мусліма Магомаєва та Трускавецька міська рада в особі мера Андрія Кульчинського.

На перший відбірковий тур сліпих прослуховувань заявки подали 23 виконавці, з яких на

наступні тури було відібрано 10 професійних співаків та співачок. У музичне змагання можуть бути включені конкурсант віком від 18 до 40 років. У них має бути спеціальна музична освіта або вони мають бути студентами музичних вишів та коледжів.

Цьогоріч учасники представляли Рівненську, Чернівецьку області, Кривий Ріг, Дніпро, Дрогобич, Київ, Харків та Китай.

У трьох відбіркових турах конкурсанти виконували оперну арію або академічну пісню, українську пісню «Дивлюсь я на небо», яка і стала обов'язковим конкурсним твором, а також естрадний твір. Виконавці, члени журі та представники ЗМІ під час другого та третього відбіркових турів та заключного концерту були присутні живо, а глядачі могли спостерігати за «вокальними баглами» завдяки прямій трансляції в інтернеті.

Оцінювати вокальні та естрадні здібності чотирьох сопрано, двох мецо-сопрано, по одному — драматичного сопрано, баритона, тенора й навіть рідкісного голосу контртенора традиційно було доручено постійному складу журі, до якого увійшли два тенори, два народні артисти України — соліст Національної опери Олександр Дяченко та оперний і естрадний співак, голова журі Гурбан Аббасов. Додалася до них колоратурне сопрано, народна артистка України, солістка Львівської опери Людмила Божко, яка теж свого часу успішно виконувала не тільки оперні партії, а й естрадні пісні,

зокрема Мирослава Скорика.

Обрати кращих із кращих для членів журі вже традиційно було завданням не з простих. Незважаючи на майже стовідсотковий склад учасників з України, рівень виконавців, котрі бажають узяти участь у вокальному змаганні, росте з кожним роком.

Ось неповний список конкурсанток: Ельнора Алієва-Мисіна — артистка хору в Харківському національному академічному театрі опери та балету імені Миколи Лисенка; Олександра Стравинська — артистка хору Криворізького академічного театру драми та музичної комедії імені Тараса Шевченка та керівник камерного хору «Берегиня»; сопрано Наталія Штернер — солістка вокалістка дніпровського Будинку органної та камерної музики; Бобомуратова Інна — солістка у Рівненській обласній філармонії. Переможців оголосили під час фінального гала-концерту, який відбувся у концертній залі одного з найкращих санаторіїв Трускавця — готельно-курортного комплексу «Карпати».

Лауреатом 3-ї премії стала студентка Національної музичної академії України Анастасія Мхітарян. Друге місце і спеціальний приз «За краще виконання пісні «Дивлюсь я на небо» посіла викладач вокалу Чернівецького обласного фахового коледжу мистецтв імені Сидора Воробкевича Тетяна Петришина. Володаркою першої премії стала солістка Рівненської обласної філармонії Інна Бобомуратова.

Вже кілька років поспіль му-

Міський голова Трускавця Андрій Кульчинський, лауреатка 1-ї премії Інна Бобомуратова, ініціатор проведення конкурсу та голова журі Гурбан Аббасов.

Фото Олега Бачинського надане організаторами.

зичний продюсер Ірина Самсоненко вручає оригінальний приз у вигляді продюсерської підтримки організації сольного виступу на найвідомішій світовій сцені — в нью-йоркському «Карнегі Холлі». Цього року на цій знаменитій сцені вже відбулись три сольні виступи переможців конкурсів минулих років. Лауреат 2-ї премії конкурсу в 2019 році Дмитро Воронов виступив двічі, а переможець конкурсу 2021 року, азербайджанець Урфан Джафаров, дав один концерт на цій престижній сцені. Наймовірний голос Інни Бобомуратової підкорює не тільки членів журі конкурсу, а й музичного продюсера Ірину Самсоненко, за рішенням якої цього року такий унікальний шанс отримала переможниця і володарка першого місця.

Починаючи з 2022 року Міжнародний конкурс вокалістів азербайджансько-української дружби несе також благодійну місію — всі грошові нагороди лауреатів Конкурсу передаються для захисників України. А під час самого конкурсу був організований благодійний збір на

потреби ЗСУ для закупівлі матеріалів для плетіння захисних маскувальних сіток.

Важливу роль у розвитку конкурсу і навіть у самому факті його щорічного проведення відіграють його натхненники та ініціатори: дует прекрасних співаків та менеджерів, азербайджанця й українки — Гурбана Аббасова та Наталії Кудряшової. Щороку, долаючи певні зовнішні виклики, саме вони намагаються робити конкурс цікавим, постійно підвищують його рівень та створюють комфортне й надзвичайно професійне середовище. Наступного року ініціатори вокального змагання планують повернути виступи конкурсантів у супроводі живого оркестру. Вже почалися перемовини з Симфонічним оркестром Київської муніципальної академії музики імені Глієра.

Тож Трускавець упродовж останніх років, навіть у повномасштабний період російсько-української війни, — це не лише столиця мінеральних вод України, а й пісенний оазис, де можна почути найкращі голоси. ■

Костянтин РОДИК

Коли чуємо ім'я Жана-Крістофа Гранже, непомилково уявляємо поліцейський детектив зі стрімкою фабулою і похмурими екскурсами у минуле підозрюваних, пов'язане з прихованими нацистськими злочинами. Наше уявлення про французьких фліків (так там кличуть поліцейських) — здебільшого з його книжок. На цьому усталеному тлі останній роман Гранже «Обраниці» (К.: BookChef, 2023) виглядає дещо несподівано: уперше вся оповідь перенесена в історичний час і за межі Франції — Берлін серпня-вересня 1939-го. Та й класичних поліцейських немає: у розслідуванні бере участь лише гестапівець, а ця контора «не ловить злочинців, а вигадує їх на рівному місці».

Отже, це не традиційний поліцейський детектив, а громадське, сказати б, розслідування, до якого залучені, крім гестапівця з попереднім досвідом штурмовика, двоє психіатрів (і ще один фігурує на боці зла). А це вже класичний Гранже: психодетектив — відхилення, перверсія, збочення. І калейдоскоп хибних версій, як мало в кого з колеґ-романістів.

Зрештою, в тоталітарному суспільстві професійним детективам нема чого робити бодай тому, що «коли при владі вбивці, бандити залишаються без діла». Частина поліціантів «зі слідчих стали катами», справжні фахівці принишкли, а тіло того, хто намагався чесно виконувати свою роботу, знаходять прикопаним на картопляному полі. Нам це знайоме: справа Гонгадзе. Відтак, точніше жанрове означення «Обраниць» — політичний детектив. А цей жанр, хоч як далеко в минуле занурювався б, — завжди про сьогодення.

Персонаж-психоаналітик Симон практикує дружин високопосадовців Райху і доходить висновку: «Нацистська партія не просто бажала володіти свідомістю людей — вона навіювала сні, сповнені жаху і терору». Він «лікував знервованих жінок, яких мордували анігітлерівські, а отже, зрадницькі сні». На їхні розпачливі запитання «що це?!» не поспішав відповідати («це ро-

Костянтин РОДИК

Що ми знаємо про португальський фашизм, якому вдалося уникнути прямої участі у Другій світовій? Статистика українського книжкового ринку, фіксована рейтингом, свідчить: у книгарнях не знайти видань про цей феномен. Оце лиш нині з'явилося дослідження Марка Феррарі «Неймовірна історія Антоніу Салазара, диктатора, який помер двічі» (Л.: Видавництво Анетти Антоненко; К.: Ніка-Центр, 2023). Одне це підносить книжку до вищого регістру читацької зацікавленості.

Отже, «фашизм без мундира». Антоніу Салазар 1914 року закінчив з відзнакою юрфак Університету Коїмбри, а вже за три роки очолив там кафедру політекономії та фінансів. Професійне реноме професора постійно зростало, і 1928 року його запрошують на посаду міністра фінансів Португалії. Ще за чотири роки стає прем'єром, фактичним правителем країни.

Соціально-економічна модель, яку реалізував Салазар, була схожа на корпоративну державу Муссоліні. Проте «Салазар не любив театральність Муссоліні, його бажання втручатись у політичні справи суверенних держав, іредентизм та експансіонізм. Салазар уже мав неосягну імперію, і цього йому було достатньо». Це — наявність колоній, які потребували постійної «опіки» і не залишали енергії та ресурсів на їхне розширення, — і було визначальним у політиці ухиляння від участі у Другій світовій (куди Салазара наполегливо втягували і Муссоліні, і Гітлер).

Утім, Португалія не мала шансів повністю відсторонитися від геополітики, тож вдалася до добре знаної нам «політики багатовекторності»: «Салазар продавав вольфрам німцям, а водночас на-

■ КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Дайвінг Гранже:

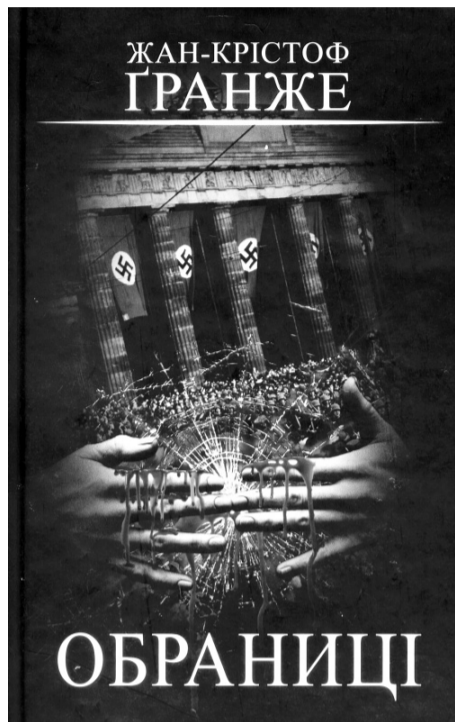
на глибині нацизму

зуміти так, що нам усім приставлено люг'єр до скроні», — хотів було відказати Симон», а натомість... шантажував пацієнток їхніми відвертими висловлюваннями, записаними на диктофон. Беручи додаткові гроші, казав: «У певному сенсі, — шовковим голосом провадив Симон, — мені платить Гітлер. Просто платить за шкоду, яку заподіяв твоєму мозкові».

Якби все було справді так — то був би не Гранже. Пацієнтки Симона зрештою виявляються не жертвами, а модераторками. До певної міри, це інверсія Аристофанової комедії «Лісістрата», де топжінки сприяють завершенню війни; «Обраниці» — її підживлюють. Цей роман — ще й про руйнівний потенціал аналітики: «Це розслідування розбило його життя на друзки».

Ідіосинкразія Гранже на нацизм (тут до нього в жанровій літературі наближається хіба що Стіг Ларссон) добре відома. Коли він говорить про спосіб приватного протиставлення цій пошесті, то цілком перебуває у річищі Гемінґвея: «Один день життя — ось що залишилося незмінним трофеєм» (Конґо. Реквієм. — К.: BookChef, 2019). В «Обраницях» це виглядає так: «Є дещо потужніше за тиранію нацистів чи загрозу нової війни. Ніжній подих вітерцю, шелест листя, проблиски сонця... Легенькі тіні, що танцюють на асфальті». Плюс елегантний еротичний натяк: «Якщо пощастить, Симон побачить Грету Філіц — обриси її ніг крізь пронизаний сонцем поділ сукні... Зрештою, ідею її стегон він любив більше за самі стегна».

Один з персонажів «Обраниць» має за прототипа, згодом, відомого нациста-медика Менґеле: «Ми мусимо повернутися до законів Творця і відновити природний відбір, — заявив Менґераузен. — Саме у цьому ховається дух Божий,

а не у кожному його творінні. Наша справа — допомогти цьому процесу... У тілі нації оселилися паразити. Ми — ліки. Ми — зцілення!». Не треба особливих зусиль, аби побачити у цій софістичній логіці Путіна — хоч внутрішньо, хоч зовнішньополітичну. Доктор-убивця пропонує патрону цілий спектр пропозицій «оптимізації електорату»: від системного «знищення працею» до мережі лебенсборнів, «криниць життя» — конвеєрного запліднення повноцінних арійок фанатичними нацистами.

А ось іще одна алюзія на сучасність. Менґераузен — позаштатний радник: «Я не маю жодного звання... жодної відповідальності. Я лише ініціатор... поет, джерело натхнення». Такі залаштункові маніпулятори з'являються чи

не в кожному романі Гранже, і всі вони — моральні покручі: «Дарвінівська еволюція приносить чимало розчарувань... Не Дракула, але близько» (Останнє полювання. — Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2020).

Світовідчуття французького романіста, взагалі-то, доволі похмуре, з мізантропічним, сказати б, вектором. До такого висновку підштовхує символ дощу, котрий також регулярно зринає в його книжках. Ось про дощ в «Обраницях»: «Його слова — завжди однакові, завжди відомі. Це — первісний шепіт, голос мами над подушкою, шерех життя, який тече крізь людину, мов кров, мов сльози». Кров і сльози — так він уявляє суть екзистенції. Ще відвертіше — в іншому романі: «Дантівські зливи... Таке враження, що пливеш у відкритому морі... Величезні краплі дощу розбивалися об вітрове скло, як водяні бомби... розтинаючи час на найтонші одиниці... Ця непроглядна стіна води цілком відповідала плутанині в Ервановій голові, неможливо було зосередитися на чіткій думці» (Лонтано. — К.: BookChef, 2018). І коли бачиш рядок «у глибині душі він любив цей дощ, цей хаос», — виникає згадка про Достоєвського, який так само любив у глибині душі описуваний ним хаос.

Серед літературознавців побутує думка, що історія повсякдення якнайкраще відбивається саме в детективних романах — бо в екстремальних ситуаціях персонажі насамперед хапаються за найусталеніші речі й поняття; фіксують боковим зором типові прояви. І це необов'язково напряду пов'язано із сюжетом. Ось, до прикладу, «лівий відступ» у бік кіна: «Керівники Райху взяли кіноіндустрію у свої руки, але не для того, щоб заважати, а якраз навпаки. З 1933 року студії у Потсдамі працювали на повну силу й випускали майже сотню фільмів на рік... Вони потурали смакам публіки і випускали сентиментальні комедії й оперети у рожевих тонах» (утім, «кіношна версія» — як одна з хибних у розслідуванні — таки присутня в «Обраницях»).

Останній роман Гранже — це упізнаваний, викристалізований стиль, який водночас (і щоразу) тішить читача несподіваними додатковими зблисками. ■

■ МИНУВШИНА

Застій

по-португальському

рен Байлер. У таборах високих технологій. Як живуть меншини у Китаї. — К.: Лабораторія, 2022). Португальська «охранка» ПІДЕ «навіть встановила прямий зв'язок з гестапо і запросила нациста Йозефа Крамера провести курси з катувань». Салазар вважав це за «ментальні оздоровчі процедури», хоча й, іронізує Феррарі, «виявляв певне незадоволення деякими нацистськими методами катувань, віддаючи перевагу позбавленню сну чи катуванню водою».

Салазар правив країною 36 років. Після інсульту за рік до свого 80-ліття президент країни таємно призначив нового прем'єра, водночас підтримуючи хворого в ілюзії правоздатності — для нього навіть друкували в одному примірнику головну щоденну газету, де на першій шпальті повідомлялося про його нібито реальну державну діяльність. Водночас наклали вето на відвідування — десь так, як колись Сталін вчинив із Ленінін. Цікаво, що у прем'єрському палаці «перший поверх був призначений для державних справ, другий — для особистих. У палаці були навіть два окремі лічильники електрики: за одним спалачувала держава, за іншим — Салазар».

Наприкінці книжки її автора рекомендовано украй лаконічно: італійський письменник і журналіст. Не сказати, що Феррарі написав видатний твір, але на нашому португальському безриб'ї це навіть не рак, а цілий омар. Заважають хіба що його відчутні ліві симпатії. Бо португальці таки ставилися до Салазара з повагою не так за те, що демонстративно розрізняв власну кашню і держбюджет, як за те, що вчасно придушував просоветських комуністів — і відтак унеможливив громадянську війну в країні. ■

ПІСНО-КОРИСНО

Дванадцять «друзів» Святвечора

Деякі з традиційних страв на ваш святковий стіл

Валерія МУСХАРІНА

Різдвяний Святвечір завжди був для українців теплим сімейним святом, з прадавними традиціями й стравами, котрі вживають із певною послідовністю. Спочатку їдять кутю, потім голубці, вареники, рибу, капусту тощо, а запивають узваром. Діти зі свого боку несуть святу вечерю хрещеним батькам та бабусі й дідусеві.

За традицією, на столі у Святвечір має бути 12 пісних страв, які можуть варіюватися залежно від родинних звичаїв та уподобань. Святкування Різдва починається в переддень зі Святвечора, тому в цей час на столі має бути запалена свічка, а зі страв стоять лише кутя, накрита книшками, й узвар. Тільки потім починається святкове застілля: дістають різноманітні страви, щоб наповнити стіл. Українці готують пісний борщ, тушковану капусту, запечену рибу, вареники з різними начинками та солідкі пампухи. Тож уже цієї неділі кожен зможе зробити щось смачне й доєднатися до тисячолітньої традиції українського Різдва.

Різдвяна кутя

Певно, кожна досвідчена господиня має свій рецепт куті та готує за ним цю страву з року в рік. Хоча насправді рецепт є стандартним: в основі завжди лежать три інгредієнти — пшениця, мак і мед. Вони мають символічне значення й додають обрядовій страві особливих традицій.

Кутя символізує єдність із землею, тому найчастіше її готують з тих круп, які вирощують у наших краях — пшениці, пшона, гречки тощо. Потім присмачують страву медом, маком, горіхами, цукатами, родзинками чи іншими сухофруктами. Отже, підготуйте такі інгредієнти:

- * пшениця — 1 скл.;
- * сухофрукти (яблука, абрикоси, груші, сливи) — 150 г;
- * родзинки — 100 г;
- * мак — 100 г;
- * горіхи волоські — 100 г;
- * мед — 3 ст. л.;
- * цукор — 2 ст. л.

Насамперед гарно перебираємо пшеницю, промиваємо її та заморожуємо на декілька годин, в ідеалі — на ніч. Уранці зливаємо воду, заливаємо її новою і варимо на повільному вогні до повної готовності.

Наливаємо в каструлю 2 літри води і ставимо на вогонь. Сухофрукти перебираємо та ретельно промиваємо. Після закипання

води кидаємо їх у каструлю та варимо 10-15 хвилин на повільному вогні. Потім знімаємо з вогню й залишаємо узвар настоюватися на кілька годин.

Тим часом промиваємо мак і заливаємо його окропом. Потім зливаємо воду, ще раз промиваємо, знову заливаємо окропом, накриваємо кришкою й залишаємо на пів годинки. Зливаємо з розпареного маку воду і перетираємо його в ступці разом із цукром.

Родзинки промиваємо й також заливаємо на 10-15 хвилин окропом. Горіхи висушуємо в духовці або на сухій сковороді, потім чистимо від лушпиння і подрібнюємо.

Готову пшеницю викладаємо в миску, додаємо до неї мак, узвар, родзинки, горіхи та мед. Перемішуємо всі інгредієнти і подаємо до столу. Смакуємо!

Короп по-єврейськи

Цей польський рецепт — ідеальний варіант для різдвяного столу. Короп запікається цілим, нарізаним шматочками та навіть у вигляді заливного. Однак кухарі радять залишати рибу цілою, аби зберегти соковитість. Спочатку ми робитимемо поперечні надрізи та маринуватимемо її в лимонному соку. Потім обов'язково посмажимо до хрумкої скоринки, а також приготуємо соус на основі цибулі з родзинками та прянощами. Готова страву буде неймовірно ніжною й соковитою, а через довгий час запікання дрібні кісточкі розм'якнуть. Підготуйте такі інгредієнти:

- * короп (1-1,2 кг) — 1 шт.;
  - * лимон — 1 шт.;
  - * сіль та перець — до смаку;
  - * олія (для смаження) — 2 ст. л.
- Для соусу:
- * цибуля — 3 шт.;
  - * родзинки — 70 г;
  - * цукор — 1 ст. л.;
  - * вершкове масло — 50 г;
  - * сіль — 1/2 ч. л.;
  - * кориця — 1/2 ч. л.;
  - * гвоздика — 2-3 бутони;
  - * мелений імбир — 1/2 ч. л.;
  - * паприка — 1/2 ч. л.;
  - * біле сухе вино — 250 мл.

Отже, вмикаємо духовку розігрітись до 180 градусів.

Рибу чистимо від нутроців та луски, добре миємо. Робимо попе-

речні надрізи з кожного боку риби. Кропимо її соком лимона та залишаємо на 30 хвилин для маринування.

Тим часом готуємо соус. Для цього чистимо 3 цибулини та нарізаємо скибочками. Розігріваємо пательню з 50 г вершкового масла та обсмажуємо цибулю до м'якості. Вливаємо 250 мл білого сухого вина.

Додаємо на пательню до цибулі з вином 70 г родзинки. Всыпаємо 1 ст. л. цукру, 1/2 ч. л. солі, 1/2 ч. л. кориці, 2-3 бутони гвоздики, 1/2 ч. л. меленого імбиру та 1/2 ч. л. паприки. Тушкуємо все разом приблизно 5 хвилин на невеликому вогні.

Розігріваємо іншу пательню з 2 ст. л. олії. Викладаємо коропа та підсмажуємо до золотавої скоринки з обох боків. Потім перекладаємо рибу у форму для запікання та додаємо соус. Запікаємо одну годину за температури 180 градусів. Періодично поливаємо соусом. Це неймовірно смачно!

Тушкована капуста з грибами та кмином

Цю пісну страву можна вживати як у гарячому, так і в холодному вигляді. Рецепт поєднує одразу кілька видів грибів: печериці, сушені та заморожені білі. А також кмин, що надає капусті пряного смаку.

Окрім пісного варіанта, існує багато методів тушкування капусти. Її можна готувати з різними видами м'яса, копченими ковбасками та сардельками, улюбленими різновидами грибів, квасолею, картоплею, чорносливом, томатами й томатною пастою. Підготуйте такі інгредієнти:

- * середня білоголова капуста — 1/2 качана;
- * квашена капуста — 250 г;
- * цибуля — 1 шт.;
- * білі свіжі чи заморожені гриби — 100 г;
- * сухі білі гриби — 50 г;
- * печериці — 300 г;
- * кмин — 1 ч. л.;
- * вода (для сухих грибів) — 250 мл;
- * соняшникова олія — 4 ст. л.;
- * сіль та перець — до смаку.

Починаємо з підготовки необхідних інгредієнтів. Якщо у вас заморожені білі гриби, розморозьте їх заздалегідь.

Далі беремо 50 г сушених білих грибів, заливаємо 250 мл окропу й залишаємо на 20 хвилин. За допомогою шатківниці для капусти нарізаємо 1/2 середньої білокачанної капусти. Якщо немає шатківниці, можна порізати дрібно ножем.

Розігріваємо пательню з 2 ст. л. соняшникової олії та підсмажуємо капусту. Додаємо 1 ч. л. кмину і смажимої до м'якості.

Беремо 1 цибулину, очищуємо і дрібно нарізаємо, а 300 г печериць промиваємо та розрізаємо на четвертинки. Розігріваємо пательню з 2 ст. л. соняшникової олії, додаємо цибулю, а потім печериці та білі гриби. Зливаємо воду з білих сушених грибів в окрему миску (вона ще знадобиться). Гриби також додаємо в пательню й готуємо до випаровування рідини приблизно 15 хвилин.

Беремо товстостінну каструлю і з'єднуємо капусту з грибами та цибулею. До інгредієнтів додаємо 250 г квашеної капусти, солимо й перчимо до смаку. Додаємо рідину, в якій запарювалися білі гриби. Тушкуємо капусту з грибами і кмином 30 хвилин. Після приготування одразу подаємо до столу. Насолоджуємося!

Пісні голубці з рисом і грибами

Голубці за своєю назвою символізують голуба, що приносить мир та злагоду. Тому пісні голубці гармонійно вписуються в меню на Святий Вечір.

До того ж вважається, що ця капустяна страву поєднує в собі стабільність та силу, а гриби відповідають за продовження роду та плодovitість. Такі голубці набагато легші у приготуванні, на відміну від м'ясних традиційних. Однак потрібно трішки змінити технологію, аби наділити їх сильнішим смаком та ароматом, у чому допоможе правильне запікання в духовці під томатним соусом. Підготуйте такі інгредієнти:

- * листи капусти — 10-15 шт.;
- * рис — пів склянки;
- * морква — 1 шт.;
- * ріпчаста цибуля — 1 шт.;
- * печериці — 300 г;
- * сіль, перець, часник і томатна паста — за смаком.

Відварюємо рис до напівготовності й відкладаємо. Якщо в томатній пасті достатньо солі, то солити рис на етапі варіння не варто. Ставимо на вогонь глибоку каструлю з водою. Листя капусти промиваємо під холод-

ною водою і просушуємо за допомогою чистого рушника. Опускаємо листя в киплячу воду і проварюємо протягом однієї хвилини. Витягуючи капусту з окропу, відразу ж занурюємо листя в холодну воду.

До наполовину готового рису додаємо терту моркву і дрібно нарізані гриби. Потім викладаємо начинку в центр кожного капустяного листа і загортаємо в конвертики.

Викладаємо голубці в товстостінну каструлю, заливаємо склянкою води, томатною пастою, додаємо рубаний часник, сіль і перець. Тушкуємо страву до повної готовності, поки вода не википить, а соус не загусне. Гарного чагування!

Пісні різдвяні пампухи

Ну і на завершення приготуємо щось солоденьке. Наприклад, традиційні різдвяні пампухи. У народі кажуть, що чим краще вони вдадуться, тим щасливішими в новому році будуть господарі і вся їхня родина.

Напередодні Різдва, на Святвечір, ваш стіл неодмінно мають доповнювати ці смаколики. Вони солодкі, пухкі й підійдуть як смачний десерт після всіх чагувань. Отже, підготуйте такі інгредієнти:

- * вода — 0,5 л;
- * дріжджі — 50 г;
- * цукор — 3/4 склянки;
- * куркума — 1/2 ч. л.;
- * ванільний цукор — 20 г;
- * борошно — 1 кг;
- * спирт — 1 ст. л.;
- * олія — за смаком;
- * сіль — за смаком.

У теплу воду додаємо дріжджі, по ложці цукру і борошна. Перемішуємо й залишаємо в теплом місці на 10 хвилин. Вмішуємо 1,5 склянки борошна. Накриваємо рушником і ставимо в тепле місце на годину. Тісто має значно збільшитися в об'ємі.

Додаємо куркуму, сіль, цукор, ванільний

цукор і спирт (для того, щоб пампухи не вбирали олію при смаженні). Поступово досипаємо борошно, замішуємо дуже м'яке ніжне тісто. Насамкінець додаємо олію і вимішуємо. Залишаємо в теплом місці на годину (має вирости вдвічі).

Розкачуємо тісто товщиною 1,5-2 см, склянкою вирізаємо пампухи і залишаємо ще на 20-30 хвилин. Смажимо у великій кількості олії на невеликому вогні. Викладаємо випічку на паперові рушники, а перед подачею ще й притрушуємо цукровою пудрою. Отримуємо задоволення! ■

Андрій Шевченко
екснаставник національної збірної
України з футболу

«Я дякую за висловлену довіру і приймаю пропозицію балотуватися на пост президента УАФ. Беру час на підготовку програми та підбір команди».

Григорій ХАТА

Днями у Данії, Норвегії та Швеції завершився жіночий чемпіонат світу з гандболу. І там — уперше за 14 років — зіграла збірна України. Результат на «мундіалі» команда Віталія Андрієва показала більш ніж скромний, посівши 23-тє місце поміж 32 команд. Утім зовсім не підсумкове місце «синьо-жовтих» має привертати до себе основну увагу.

Бронзова призерка Олімпійських ігор-2004 у складі гандбольної збірної України Олена Яценко наголошує, що важливим є сам факт участі вітчизняних гандболісток на планетарному форумі. Адже з власного досвіду вона знає, як складно потрапити на чемпіонат світу. «Багато представників різних збірних з подивом дивилися на нашу команду, не розуміючи, як у таких непростих обставинах нам узагалі вдалося відібратися на світовий форум», — зауважив наставник «синьо-жовтих» Віталій Андрієв.

Очільник збірної України зізнається: «Ми ніколи не бачили такого свята гандболу. Наші дівчата могли бачити кращих гандболісток планети лише по телевізору. А тут їм довелося грати проти них на одному майданчику».

Не дивно, що низку поєдинків українська збірна прогнала з розгромним рахунком. «Для нас це неоціненний досвід. Це просто шалені матчі, ніколи таких матчів не було в кар'єрі в наших дівчат. Для нас це вперше, можливо, не так вийшло, як ми готувалися, і в нас було багато помилок, багато невпевненості в собі», — розповіла ліва півсередня збірної України Тетяна Поляк.

Нинішня українська збірна — це молодий колектив, усі гравчині котрого грають за кордоном. Включно з представницями львівської «Галичанки», котра після початку повномасштабно-

■ ГАНДБОЛ

На вагу золота

Уперше за багато років зігравши на чемпіонаті світу, вітчизняні гандболістки здобули безцінний досвід

У своєму заключному поєдинку основного раунду ЧС-2023 українські гандболістки поступилася Аргентині.

Фото з сайту handball.net.ua.

го вторгнення росії в Україну змагається в польській суперлізі. За словами Віталія Андрієва, його підопічним було абсолютно незвично грати у ритмі «через день» шість поєдинків. «Дівчатам було важко фізично. Утім, головне навантаження — психологічне. Ми непогано розпочинали, але через 10-15 хвилин

починали помилятися. Щоразу нас підводила дисципліна», — пояснив очільник збірної України.

Особливо болісною для молодшої української команди стала невдача в грі з Нідерландами, котра завершилася з розгромом — 21:40. «Дуже складно коментувати такі матчі. Незважаючи на раху-

■ ТАБЛО

Чемпіонат світу. Жінки. Матчі збірної України. Попередній раунд. Група G. Бразилія — Україна — 35:20, Іспанія — Україна — 32:20, Україна — Казахстан — 37:24.

Підсумкове становище: Іспанія — 6, Бразилія — 4, Україна — 2, Казахстан — 0.

Основний раунд. Група 4. Україна — Чехія — 23:30, України — Нідерланди — 21:40, Аргентина — Україна — 25:20.

Підсумкове становище: Нідерланди — 10, Чехія, Бразилія, Іспанія — 6, Аргентина — 2, Україна — 0.

Півфінали. Швеція — Франція — 28:37, Данія — Норвегія — 28:29 ОТ. Фінал. Франція — Норвегія — 31:28. Матч за 3-тє місце. Данія — Швеція — 28:27.

нок, дівчата старалися, тому що кожна така гра для нас на вагу золота, де ми можемо зрозуміти, на якому рівні ми», — уточнив Андрієв.

Загалом, на ЧС-2023 його підопічні здобули лише одну перемогу — над збіркою Казахстану (37:24), котра дозволила українській збірній пройти з попереднього до основного раунду «мундіалю».

Досить близькою до ще однієї звитяги на ЧС збірна України була в своєму заключному поєдинку на турнірі, коли протистояла Аргентині. Однак і тоді українські гандболістки припустилися занадто великої кількості браку. «Було багато втрат, не впоралися у грі один на один, не допомагали один одному. Дуже засмучені через цей матч. Хотіли виграти і поїхати з хорошим настроєм додому. Але не вдалося. Треба робити висновки. Це буде для нас дуже великий урок. Ми маємо бути кращими і не робити знову і знову ті самі помилки», — підсумувала ліва півсередня збірної України Юлія Андрійчук. ■

■ ОРГПИТАННЯ

Незаперечний лідер

Новим президентом УАФ готується стати легендарний вітчизняний футболіст

Григорій ХАТА

Перед початком великої зимової перерви в українському футболі чинний чемпіон країни — донецький «Шахтар» — злітав до Країни Східного Сонця, де провів благодійний поєдинок проти представника місцевого елітного дивізіону, а також дізнався свого суперника в 1/16 фіналу Ліги Європи.

«Дякуємо Японії, японцям і працівникам ФК «Авіспа Фукуока», що запросили нас зіграти цю важливу для нашої країни гру. Ми вдячні бути тут, грати цей матч та мати можливість розповісти світові про те, що відбувається в нашій країні, про те, що нам потрібна підтримка і допомога, щоб бути сильними і закінчити цю війну, — капітан «гірників» Тарас Степаненко деталізував мету такого далекого вояжу своєї команди.

Як часто буває в таких випадках, поєдинок, що мав товариський статус, завершився внічию, а футболісти потішили вболівальників великою кількістю голів — 2:2.

Водночас у протистоянні «гірників» з французьким «Марселем», котре на них чекає в першому раунді «плей-оф» Ліги Європи, мирової точно не буде. І в «Шахтарі» сподіваються, що переможцем у цьому двобої стане саме їхній клуб. «Задоволений результатом жеребкування, буде дуже цікаво», — сказав головний тренер «гірників» Марино Пушич.

А поки «Шахтар» й інші клуби УПЛ готуватимуться до другої частини сезону, в українському футболі має з'явитися новий його керівник. Оголосивши про підготовку до позачергового звітно-виборчого конгресу, адміністрація УАФ вже отримала протоколи засідань керівних органів 18 постійних (із 27) членів УАФ. Усі вони висунули для обрання президентом УАФ Андрія Шевченка. Подейкують, що легендарний футболіст так і залишиться єдиним кандидатом на здобуття посади керівника вітчизняного футболу.

«Я дякую за висловлену довіру і приймаю пропозицію балотуватися на пост президента УАФ. Беру час на підготовку програми та підбір команди, планує зустрітися з представниками усіх регіональних федерацій. Розвиток футболу, розвиток українських спортсменів є важливою та відповідальною задачею, яка потребує уваги», — повідомив Шевченко. ■

Тарас ЗДОРОВИЛО

У ці важкі для країни часи українській армії вкрай необхідна наша підтримка. Однією з підтримуючих стала акція, організована благодійним фондом «Гуркіт» та «Культурним баром «Анжела»: любительський турнір із настільного тенісу, який відбувся увечері 15 грудня в чудово обладнаному величезному столичному спорткомплексі педуніверситету ім. М. Драгоманова.

Для участі у змаганні, яке тривало понад 5 годин, кожен із його учасників повинен був зареєструватися і переказати як благодійний внесок 660 грн (по гривні за кожен день повномасштабної війни) на рахунок БФ «Гуркіт», який ще з початку «повномасштабної війни» організував у команду волонтерів та волонтерок і допомагає військовим, медикам і цивільним.

Метою організаторів цього дійства було зібрати 380 тис. грн на 2 дрони Mavic 3T для 411-го батальйону безпілотних авіаційних комплексів, що несе службу на Таврійському напрямку.

Долучитися до збору мали можливість усі бажаючі, задонативши на благородну справу посильну для себе суму. У перерві між запеклими спортивними «боями» було також проведено благодійний аукціон, на якому розігрували оригінальні лоти, зокрема, кусок солі, вирізаний у формі листка, з виробничого об'єднання «Артемсіль» та ящик від боєприпасів, привезений з-під Куп'янська.

Крім того, впродовж усього турніру на другому поверсі комплексу проходив жвавий волонтерський благодійний ярмарок, де можна було придбати чимало цікавих і корисних речей (це і власноруч пошиті прапори, колекційні монети, уніформа, вишиті-розмальовані сумочки тощо), а коштів від їх продажу також пішли в загальну скарбничку для закупівлі цих двох недешевих дронів.

Щодо самого турніру, то, за регламентом, гравцю мало бути не менше 13 років: всі 101 учасник (із зареєстрованих 136) були розбиті на 16 груп шляхом жеребкування. Оскільки, окрім майстерності людини, важливу роль у тенісі відіграє й якість ракетки, то всім учасникам турніру

■ НАСТІЛЬНИЙ ТЕНІС

Ніхто не програв

Відбувся благодійний любительський турнір з дрон-понгу на підтримку ЗСУ

Фото Валентини РОЗУМЕНКО.

видали однаковісінькі «інструменти» для гри й пінг-понговий м'ячик. На 18 столах перед початком турніру можна було добряче «розігратися» з будь-яким суперником.

За правилами турніру, змагання проводилися з вибуванням після двох поразок, тобто кожен учасник міг зіграти мінімум з двома суперниками. Гра відбувалась за олімпійською системою «на виліт» — переможці в парах проходять в 1/64, 1/32, 1/16, 1/8, 1/4, півфінал, фінал. Незвичним особисто для мене було те, що кожна партія тривала не до 21 очка (так, як ми грали в далекі 1970-ті роки, коли в молодших класах ходили з однокласниками на спортивну секцію), а лише до 11.

Завдяки донату дочки Софії мав змогу й сам позмагатися. Зігравши з трьома суперниками, двом — програв. «Тишило» те,

що, як з'ясувалося згодом, програв майстру спорту, який на турнірі посів... 3-тє місце. Крім того, отримав ще й у подарунок прапор, власноруч зшитий Оксаною Барановською, з якою мав перший «бій».

У підсумку, як зазначив один з організаторів турніру, керівник «Гуркоти» Влад Самойленко, вдалося зібрати 304 тисячі 380 гривень, тобто 80% від потрібної суми є.

Варто наголосити, що у турнірі брали участь і військові, було також чимало «груп підтримки» — рідних, друзів, які вболівали за «своїх» гравців. Задоволеними залишилися не лише три переможці змагань, а й усі інші учасники дрон-понгу, які, крім чудового настрою від турніру, на згадку отримали ще й військовий сувенір — капсуль від ВОГА. ■

ПРИОРИТЕТИ

Спляча красуня

Дакота Джонсон поділилася, що спить понад 10 годин на добу

Лада ОСА

Дакота Джонсон, зірка фільму «П'ятдесят відтінків сірого», нещодавно дала інтерв'ю виданню The Wall Street Journal. Вона зазначила, що вбачає сон пріоритетною справою, якій приділяє не менше 10 годин на добу.

«У мене немає визначеного часу, коли я прокидаюся. Це залежить від того, що відбувається в моєму житті. Якщо в мене вихідний у понеділок, то буду спати, скільки зможу. Сон є пріоритетом у моєму житті», — розповіла вона журналістам WSJ. Також додала, що в ідеалі спить близько 14 годин. Однак мінімум, без якого її «організм не функціонує», — принаймні 10 годин щоночі.

Джонсон розповіла, що полюбає приймати ванну в будь-який час доби, коли відчуває в цьому потребу: «Якщо посеред дня в мене виникає думка: «О Боже, що це за світ?», то я піду у ванну. Я вважаю, що вода дійсно заземлює».

Окрім цього, акторка поділилася, що бореться з тривогою за допомогою медитацій, а також намагається тренуватися п'ять днів на тиждень:

«Я медитую щодня, двічі на день. Я займаюся трансцендентальною медитацією. Останнім ча-

сом я дуже захопилася роботою з диханням, і це мені дуже допомагає, коли тривожно».

Дакота з 15 років страждає на депресію і знає про цю проблему все. Навіть має роботу із захисту прав на депресію, за яку отримала нагороду на 17-му щорічному семінарі NОPE Luncheon.

«Це дійсно круто, що хтось насправді обстоює сон. Стільки людей так довго цим нехтували — раніше пишались тим, що мало сплять. Але люди нарешті усвідомлюють, наскільки він важливий для фізичного та психічного здоров'я», — прокоментувала інтерв'ю Джонсон докторка медичних наук, терапевтка та медична директорка Центру сну Північної Дакоти Сіма Госла.

І хоча 14 годин сну здаються шокуючими, Госла вважає: правило «не менше 10» існує: «Раніше ми думали, що нормою є 6—8 годин сну, але нещодавні дослідження збільшили ці цифри до 7—9».

Звичайно, усім нам потрібно визначити власну норму, котра може змінюватися щодня та, відповідно, упродовж життя і на яку впливають генетика, повсякденна активність, поточний стан здоров'я (тим, хто хворіє, потрібно більше спати) та емоційне здоров'я.

«На жаль, магічної цифри не існує, — пояснює Госла. — Спробуйте згадати, як почуваетесь, коли прокидаєтесь вранці. Якщо ви прокидаєтесь самотійно і відчуваєте, що добре відпочили, отже, ви все робите правильно». Вона радить усім, особливо тим, хто не витрачає 14 (або навіть 10) годин щоночі на сон, «звернути увагу на обстановку: переконатися, що спальня — прохолодна, тиха та комфортна, а якщо вас будять сторонні шуми чи світло, усунути це на наступну ніч».

Дакота Джонсон — американська акторка й модель. Відома за ролю Анастейші Стіл у фільмі «П'ятдесят відтінків сірого». Також грала у фільмах «Жінка без правил», «Незнайома дочка», «Мачо і ботан».

Дакота Джонсон.

ПОГОДА

21-22 грудня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, невеликий дощ. Вітер південно-західний, 1,8-3,2 м/сек. Температура вночі +1...+2, удень +4...+5. Післязавтра вночі +1...+2, удень +2...+3.

Миргород: хмарно, місцями дощ. Уночі 0...-1, удень +3...+хмарно, 4.

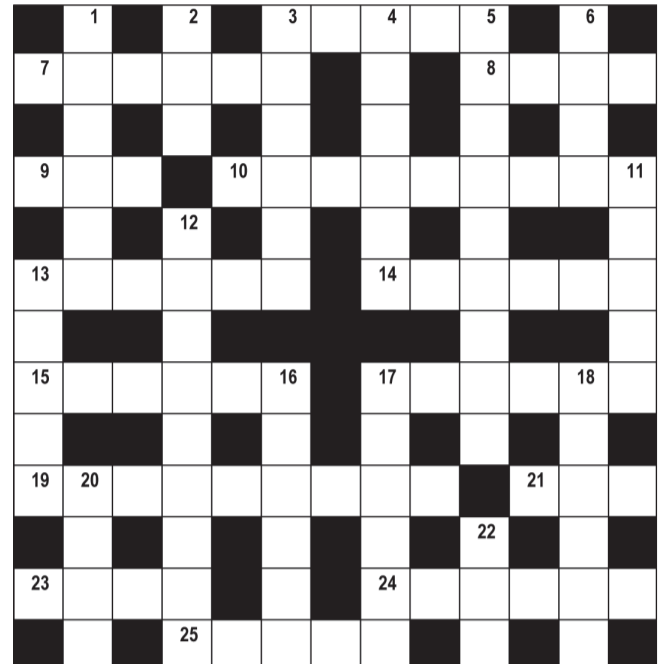
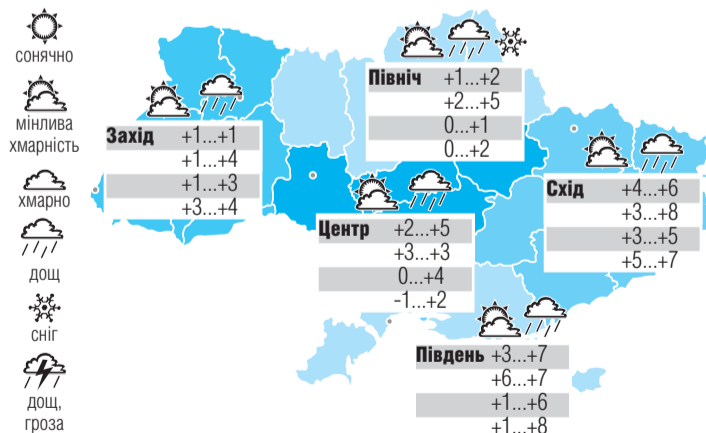
Вінниця: хмарно. Уночі +1...+2, удень +4...+6.

Одеса: хмарно, без опадів. Уночі +2...+3, удень +5...+8.

Курорти Карпат: хмарно, мокрий сніг.

Трускавець: уночі 0...+2, удень +3...+6.

Моршин: уночі -1...+2, удень +4...+7.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №51

По горизонталі: 3. Товста міцна мотузка. 7. Щільно скручені в товсту трубку тютюнові листки для куріння. 8. Дика кішка, що водиться в лісах Полісся. 9. «Широкий ...» — полігон на Миколаївщині, де проходять ротацію та профпідготовку частини ЗСУ. 10. Спортивна гра, у якій є ракетки і волан. 13. Річка на Рівненщині, притока Прип'яті. 14. Загущений бензин, який використовувався американці під час війни у В'єтнамі. 15. Гостролиста верба. 17. Трапеза, коли ти сам маєш змогу підійти до столу з їжею й обрати те, що тобі до вподоби. 19. Місто в Індії, столиця Західної Бенгалії, яке з 2001 року називається Колката. 21. Терористичний метод. 23. Зимовий транспортний засіб. 24. Давнє грецьке місто-колонія на території сучасної Миколаївської області. 25. Рід поліпів, що живе колоніями і може утворювати цілі острови.

По вертикалі: 1. Столичний футбольний клуб. 2. Грецький бог лісів, мисливців та пастухів, син Гермеса (або Зевса) і німфи Дріопи (або Каллісто). 3. Прісноводна риба. 4. Ім'я відомого цадика, засновника хасидизму, поховано-

го в Умані. 5. Потяг, літак, маршрутне таксі, гарантас, диліжанс. 6. Столиця Норвегії. 11. Тимчасове житло туриста. 12. Професія Свирида Петровича Голохвастого з комедії «За двома зайцями». 13. Чеський письменник, літературний «батько» солдата Швейка. 16. Лікар, який допомагає при пологах. 17. Командний вид спорту, що має мільйони фанатів. 18. Знаменитий давньогрецький математик, основоположник геометрії. 20. Ім'я відомого польського поета-романтика Міцкевича. 22. Давня французька міра довжини, що становить 3,248 км.

Кросворд №50 від 13 грудня

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

— Що ти робитимеш, коли до тебе увірвуться грабіжники і почнуть шукати гроші?
— Я іржатию як кінь і шукатиму разом з ними.

— Фіро, я чула, що ти на діті. Скільки скинула?
— П'ять кіло.
— А скільки було?
— Сто п'ятдесят.
— Ну, це як гайка з танка впала.

— Яшо, а де ви зазвичай ночуєте в Одесі?

— У тітки.
— У якої?
— Не принципово.

***
Іла торт. Згадала, що не їм солодкого. Посолила.

***
Перше місце у світі із вживання чаю посідає зовсім не Англія. З величезним відривом лідирує бухгалтерія.

***
Коли кажу чоловіку, що ми разом навки, він починає плакати. Такий вразливий.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03057, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,
«Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:
«Преса України» — у Києві Зам. 3009051
«Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 241
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить щосередини Тираж 58168